

تاریخ آزمون

جمعه ۱۴۰۳/۰۷/۲۰

سؤالات آزمون دفترچه شماره (۱) دوره دوم متوسطه پایه یازدهم انسانی

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤال: ۱۰۰	مدت پاسخگویی: ۱۰۵ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	ریاضی و آمار ۲	۱۵	۱	۱۵	۲۰ دقیقه
۲	علوم و فنون ادبی ۲	۱۵	۱۶	۳۰	۱۵ دقیقه
۳	عربی، زبان قرآن ۲	۱۵	۳۱	۴۵	۱۵ دقیقه
۴	تاریخ ۲	۱۰	۴۶	۵۵	۱۰ دقیقه
۵	جغرافیا ۲	۱۰	۵۶	۶۵	۱۰ دقیقه
۶	جامعه‌شناسی ۲	۱۰	۶۶	۷۵	۱۰ دقیقه
۷	فلسفه ۱	۱۵	۷۶	۹۰	۱۵ دقیقه
۸	روان‌شناسی	۱۰	۹۱	۱۰۰	۱۰ دقیقه

ریاضیات

۱- کدام گزینه تعریف گزاره را به درستی تکمیل می‌کند؟

« به هر جمله که بتوانیم در حال حاضر یا در دقیقاً یکی از دو ارزش را به آن نسبت بدهیم، یک گزاره گفته می‌شود.»

- (۱) خبری - گذشته - درست و نادرست
(۲) دستوری - آینده - راست یا دروغ
(۳) خبری - آینده - راست یا دروغ
(۴) دستوری - گذشته - درست یا نادرست

۲- کدام گزینه یک گزاره است؟

- (۱) شما اهل کدام شهر هستید؟
(۲) فصل تابستان بسیار گرم است.
(۳) هندوانه از طالبی خوشمزه‌تر است.
(۴) سیب یک نوع میوه است.

۳- رضا به تازگی در مدرسه در زنگ ریاضی مبحث مجموعه‌ها را خوانده است و برای برادر بزرگترش تعریف می‌کند. در جاهای خالی کدام گزینه‌ها قرار گیرند تا تمام گزاره‌هایی که رضا بیان می‌کند، ارزش درست داشته باشند؟

«من امروز یاد گرفتم که ۱ عدد است، صفر عدد طبیعی، اعدادی مثل ۱-، ۲-، ۳- و ... همه اعداد هستند. اعداد کسری به شرطی که، گویا هستند و اعدادی مثل $\sqrt{2}$ و $\sqrt{5}$ هستند. در آخر تمام مجموعه‌هایی که گفتم زیرمجموعه‌های اعداد حقیقی هستند.»

- (۱) طبیعی - نیست - صحیح - مخرج آن‌ها صفر نباشد - گنگ
(۲) صحیح - است - صحیح - مخرج آن‌ها صفر باشد - رادیکالی
(۳) طبیعی - است - غیر صحیح - مخرج آن‌ها صفر باشد - رادیکالی
(۴) صحیح - نیست - غیر صحیح - مخرج آن‌ها صفر نباشد - گنگ
- ۴- تعداد حالت‌های ارزشی ۵ گزاره، چند برابر تعداد حالت‌های ارزشی ۳ گزاره می‌باشد؟
- (۱) ۳۲
(۲) ۸
(۳) ۱۶
(۴) ۴

۵- کدام گزینه در مورد جدول ارزشی n گزاره درست نیست؟

- (۱) فقط یک ردیف وجود دارد که ارزش تمام گزاره‌ها درست است.
(۲) $2^n - 2$ ردیف وجود دارد که حداقل یک گزاره با ارزش متفاوت نسبت به سایرین وجود دارد.
(۳) فقط یک ردیف وجود دارد که ارزش تمام گزاره‌ها یکسان است.
(۴) تعداد خانه‌های جدول از رابطه $n \times 2^n$ به دست می‌آید.

۶- در جدول زیر به جای حروف A، B و C کدام گزینه را قرار دهیم تا جدول ارزشی یک گزاره و نقیضش به درستی تکمیل شود؟

P	B
د	C
A	د

(۱) $A = د$ و $B = \sim q$ و $C = د$

(۲) $A = ن$ و $B = \sim p$ و $C = ن$

(۳) $A = ن$ و $B = \sim p$ و $C = د$

(۴) $A = د$ و $B = \sim q$ و $C = ن$

۷- در کدام گزینه، نقیض گزاره به درستی نوشته شده است؟

(۱) a از b بزرگ‌تر است. نقیض $\leftarrow a$ از b کوچک‌تر است.

(۲) $\sqrt{2} \notin \mathbb{N}$ نقیض $\leftarrow \sqrt{2} \in \mathbb{Z}$

(۳) عدد طبیعی m زوج است. نقیض \leftarrow چنین نیست که عدد طبیعی m زوج نیست.

(۴) عدد ناصفر b ، منفی است. نقیض \leftarrow عدد ناصفر b ، مثبت است.

۸- ارزش کدام گزینه درست نیست؟

(۱) در داده‌های آماری یکسان، میانگین برابر با داده‌ها و انحراف معیار برابر صفر است.

(۲) $x = 2$ یکی از ریشه‌های معادله $x^2 - 4x + 4 = 0$ و $x^2 - 4 = 0$ می‌باشد.

(۳) ۵۷ عددی فرد و غیراول است.

(۴) ۱۹ عددی اول نیست و $2^3 = 8$.

۹- با توجه به جدول مقابل، هم‌ارز گزاره s کدام گزینه را می‌توان نوشت؟

p	q	s
T	T	F
F	T	T
T	F	F
F	F	F

(۱) $p \wedge \sim q$

(۲) $\sim p \vee q$

(۳) $\sim p \wedge q$

(۴) $p \vee \sim q$

۱۰- کدام گزینه جدول زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

ردیف	گزاره	درست	نادرست
۱ و ۱۲ زوج است.	*	
۲	مربع هر عدد منفی، مثبت نیست یا		*

(۱) سهمی $y = x^2$ دارای نقطه max است - واریانس داده‌های ۲, ۲, ۲, ۲, ۲ برابر صفر است.

(۲) مجموع زوایای داخلی هر مثلث 360° درجه می‌باشد - مستطیل یک نوع مربع است.

(۳) میانه مقدار وسط داده‌های مرتب شده است - ۲۳ عددی غیراول است.

(۴) مجموع زوایای داخلی غیرقائم یک مثلث قائم‌الزاویه برابر 90° درجه می‌باشد - $\sqrt{8}$ عددی گنگ است.

۱۱- اگر p و $q \sim$ هر دو درست باشند، ارزش کدام گزینه با سایرین متفاوت است؟

(۱) $\sim p \wedge \sim q$

(۲) $(p \vee q) \wedge \sim q$

(۳) $p \vee (\sim p \wedge \sim q)$

(۴) $p \vee q$

۱۲- اگر $\sim p \vee q \equiv F$ باشد و r یک گزاره دلخواه باشد، ارزش کدام گزینه به ارزش گزاره r بستگی ندارد؟

(۱) $r \vee (p \wedge q)$

(۲) $r \wedge (\sim p \vee \sim q)$

(۳) $(p \vee \sim q) \wedge \sim r$

(۴) $(p \vee q) \vee r$

۱۳- ارزش گزاره‌های p و q به ترتیب کدام باشند تا گزاره‌های زیر هر دو دارای ارزش درست باشند؟

« افلاطون نویسنده کتاب ارغنون می‌باشد یا p »

« q و هر مستطیل یک نوع متوازی‌الاضلاع می‌باشد »

(۱) p و q هر دو درست باشند.

(۲) p درست و q نادرست باشند.

(۳) p و q هر دو نادرست باشند.

(۴) p نادرست و q درست باشند.

۱۴- اگر p, q, r, s گزاره باشند و ارزش ترکیب $\sim p \vee (r \vee q)$ نادرست باشد، ارزش گزاره $((p \vee v) \vee (r \wedge s)) \vee q$ کدام است؟

(۱) همواره درست

(۲) به ارزش s بستگی دارد.

(۳) همواره نادرست

(۴) به ارزش v بستگی دارد.

۱۵- اگر گزاره $\sim r \wedge s$ درست و گزاره $\sim v \vee u$ نادرست باشد، گزاره $(s \vee v) \wedge ((r \vee p) \vee (\sim u \wedge q))$ هم‌ارز کدام گزینه است؟ (p, q گزاره هستند.)

(۱) $p \vee q$

(۲) $p \wedge q$

(۳) $\sim p \vee q$

(۴) $p \wedge \sim q$

علوم و فنون ادبی

- ۱۶- اسامی کدام گزینه برای جاهای خالی متن زیر مناسب است؟
 «سبک از اوایل قرن هفتم تا اوایل قرن دهم سبک غالب متون ادب فارسی بود. با حمله مغولان که کانون فرهنگی ایران بود، ویران شد و بزرگانی چون نجم‌الدین کبری و در یورش ویرانگر مغول، کشته شدند.، مداح جلال‌الدین خوارزمشاه درباره قتل عام سال ۶۳۳ ه.ق. در اصفهان می‌گوید:
 کس نیست که تا بر وطن خود گرید
 دی بر سر مرده‌ای دو صد شیون بود
 (۱) خراسانی - خراسان - عطّار نیشابوری - کمال‌الدین اسماعیل
 (۲) عراقی - خراسان - عطّار نیشابوری - کمال‌الدین اسماعیل
 (۳) خراسانی - عراق عجم - فخرالدین عراقی - نجم‌الدین رازی
 (۴) عراقی - خراسان - فخرالدین عراقی - رشیدالدین فضل‌الله
- ۱۷- کدام گزینه در مورد عواقب حمله مغولان به ایران نادرست است؟
 (۱) بنیان فرهنگ و اخلاق تباہ و ویران گردید.
 (۲) دوستداران فرهنگ و اخلاق اغلب منزوی شدند و به تصوّف پناه بردند.
 (۳) زبان رسمی و رایج عربی بود و توجّه به زبان فارسی که زبان توده مردم بود، کم‌رونق شد.
 (۴) بساط حکومت آخرین خلیفه عباسی، المستعصم بالله، برچیده شد.
- ۱۸- کدام گزینه از نظر تاریخ ادبیات نادرست است؟
 (۱) وضعیت زبان و ادبیات فارسی در قرن هفتم، مثل بسیاری از دانش‌های دیگر، با دوره‌های پیش از خود متفاوت شد و به نوعی دچار سستی و نابسامانی گردید.
 (۲) اولین نشانه‌های تغییر سبک از خراسانی به عراقی از زمان غزنویان آغاز شد، اما خراسان هنوز به طور کامل ویران نشده بود.
 (۳) دلیل نام‌گذاری سبک این دوره به «عراقی» این است که بعد از حمله مغول کانون‌های فرهنگی خراسان به عراق عجم منتقل شد.
 (۴) شاعران و نویسندگان بزرگ در قرن هفتم غالباً از اهالی شهرهای عراق عجم (اصفهان، همدان، ری، اراک کنونی و ...) بودند.
- ۱۹- کدام گزینه در مورد شعر قرن هفتم نادرست است؟
 (۱) شعر این دوره نرم و دلنشین و برخوردار از معانی عمیق انسانی و آسمانی شد و اکثر شاعران از حاکمان روی برتافتند.
 (۲) در این دوره غزل که پیش از این در خدمت ستایش فرمانروایان بود کم‌رنگ شد و قصیده گسترش یافت.
 (۳) در این دوره قالب مثنوی برای ظهور عاطفه، اخلاق و عرفان میدان فراخی پدید آورد.
 (۴) مولانا، سعدی، فخرالدین عراقی از شاعران برجسته این دوره هستند.
- ۲۰- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب، معرف چه کسی است؟
 الف) مهم‌ترین کتاب او جامع‌التواریخ نام دارد.
 ب) مثنوی عشاق‌نامه او مشهور است.
 ج) از شاعران سرآمد که با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رساند.
 د) شاعر عصر سربداران، که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است.
 (۱) رشیدالدین فضل‌الله همدانی - فخرالدین عراقی - حافظ - ابن‌یمین
 (۲) نجم‌الدین رازی - مولانا جلال‌الدین - سعدی - ابن‌یمین
 (۳) نجم‌الدین رازی - مولانا جلال‌الدین - حافظ - شاه نعمت‌الله ولی
 (۴) رشیدالدین فضل‌الله همدانی - فخرالدین عراقی - حافظ - شاه نعمت‌الله ولی
- ۲۱- کدام گزینه در مورد کتاب «مرصادالعباد من المبدأ الی المعاد» نادرست است؟
 (۱) نوشته یکی از منشیان و نویسندگان وارسته قرن هفتم، نجم‌الدین رازی معروف به نجم دایه است.
 (۲) این کتاب در بیان سلوک دین و تربیت نفس انسانی نوشته شده است.
 (۳) نثر این کتاب مصنوع و گاه دارای سجع و موازنه است.
 (۴) نویسنده در خلال موضوعات کتاب، احادیث، آیات و اشعاری از خود و شاعران دیگر نقل می‌کند.

۲۲- شرح کدام گزینه را نمی‌توان مربوط به قرن نهم هجری دانست؟

- (۱) معروف‌ترین شاعر این قرن «جامی» است که کتاب بهارستان را به تقلید از گلستان سعدی نوشت.
- (۲) شاهرخ با علاقهای که به هنر و فرهنگ اسلامی پیدا کرده بود، از هنرمندان خوش‌نویس، نقاش و شاعر حمایت نمود.
- (۳) در زمان بایسنقر هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند و با تصاویری زیبا آراستند.
- (۴) به دلیل بی‌اعتقادی برخی از ایلخانان مغول و بی‌تمسبی برخی دیگر نسبت به مذاهب رایج، فرصتی پدید آمد تا صاحبان مذهب‌های مختلف عقاید خود را ابراز کنند.

۲۳- کدام گزینه در مورد قرن هشتم نادرست است؟

- (۱) قلمرو بالندگی زبان و فرهنگ فارسی در این قرن عرصه وسیعی یافت، به طوری که از شبه‌قاره هند تا آسیای صغیر، به این زبان سخن می‌گفتند.
- (۲) عراق عجم و مهم‌تر از آن شهر اصفهان هم‌چنان در حکم مرکز ادبی این عصر به شمار می‌رفت.
- (۳) زبان شعر در این قرن جز در سروده‌های شاعران شاخص، مانند خواجه و حافظ، به سستی گرایید.
- (۴) سلمان ساوجی، عبید زاکانی و حمدالله مستوفی از شاعران و نویسندگان این عصر بودند.

۲۴- توضیح مقابل کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) او در منظومه «موش و گربه» ناهنجاری‌های اجتماعی را به شیوه طنز و تمثیل بیان کرده است: (عبید زاکانی - قرن هشتم)
- (۲) در کتاب «نفحات‌الانس» خود شیوه تذکره‌الاولیای عطار را در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان به کار برد: (خواجوی کرمانی - قرن هشتم)
- (۳) سرسلسله صوفیان نعمت‌اللهی که دیوان شعرش مضامین عرفانی دارد: (شاه نعمت‌الله ولی - قرن نهم)
- (۴) «المعجم فی معاییر اشعار المعجم»، مهم‌ترین اثر در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر از اوست: (شمس قیس رازی - قرن هفتم)

۲۵- نویسنده چند اثر زیر نادرست نوشته شده است؟

- «مجالس سبعة: مولانا جلال‌الدین - تاریخ جهانگشا: عظاملک جوینی - مرصادالعباد: خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی - لمعات: خواجوی کرمانی - جمشید و خورشید: سلمان ساوجی - اخلاق‌الاشراف: ابن‌یمین - صد پند: عبید زاکانی - تحفة الاحرار: جامی - تذکره دولتشاهی: شاه نعمت‌الله ولی»

(۴) دو

(۳) سه

(۲) چهار

(۱) پنج

۲۶- عبارتهای کدام گزینه همگی درست هستند؟

- (الف) خواجوی کرمانی چند مثنوی به پیروی از عطار سروده که نشان‌دهنده استادی او در شاعری است.
- (ب) در قرن هشتم از بین رفتن دربارهای ادب‌دوست ایرانی تبار، از رونق افتادن قصیده‌سرایی را در پی داشت.
- (ج) کتاب «اخلاق‌الاشراف» از اشعار طنزآمیز عبید زاکانی است.
- (د) از آثار «ساده‌نویسی» نثر در قرن هفتم می‌توان به «طبقات ناصری» اشاره کرد.
- (ه) از آثار «پهچیده‌نویسی» قرن هفتم می‌توان به «تاریخ و صاف» اشاره کرد.

(۴) «الف» - «ج» - «د»

(۳) «الف» - «ب» - «د»

(۲) «ب» - «ج» - «ه»

(۱) «ب» - «د» - «ه»

۲۷- موارد کدام گزینه به ترتیب مربوط به سعدی - مولانا جلال‌الدین - فخرالدین عراقی است؟

- (الف) خاندان او از افراد بانفوذ حکومت مغولان بود. وی از نوجوانی به کارهای دیوانی پرداخت و در سفرهای متعددی حضور داشت و اطلاعات فراوانی درباره تاریخ مغولان کسب کرد.

(ب) از شاعران نام‌آور قرن هفتم، او در کتاب لمعات، سیر و سلوک عارفانه را در قالب نظم و نثر بیان کرده است.

(ج) سبک نویسندگی او در مجموعه نامه‌هایش نمودار است. وی در دو محور اندیشه و احساسی آثار جاودانه‌ای پدید آورده و از شاعران عارف است.

(د) لحن سخن او طنزآمیز و سرشار از خیرخواهی و اصلاح‌طلبی است. در غزل او، فرهنگ گذشته ایران با همه کمال ایرانی - اسلامی خود رخ می‌نماید.

(ه) استاد سخن نه تنها در ادبیات تعلیمی سخن‌گوی ضمیر خودآگاه ایرانی است، در سرودن غزل‌های عاشقانه نیز سرآمد شاعران و نویسندگان فارسی زبان است.

(۴) «ج» - «د» - «ه»

(۳) «ه» - «ج» - «ب»

(۲) «ب» - «ج» - «ه»

(۱) «الف» - «ب» - «د»

- ۲۸- از دیدگاه قلمرو فکری، کدام بیت تناسب بیشتری با شعر عبدالرحمان جامی مندرج در درس یکم کتاب دارد؟
- (۱) هر که را شور عشق نیست به دل
جانور خوانمش که آدم نیست
- (۲) عشق است و بس که در دو جهان جلوه می‌کند
گاه از لباس شاه و گاه از کسوت گدا
- (۳) جان بده تا محرم خلوتگه جانان شوی
تا نمیرد کی به جنت ره دهند ادریس را
- (۴) خویشتن داری کنید ای عاشقان با درد عشق
گر چه ما باری نه‌ایم از عشق‌بازی مرد عشق
- ۲۹- مفهوم دقیق مصراع نخست بیت زیر، از کدام بیت دریافت می‌شود؟
- «وان که محتاج خلق شد، خوار است
گر چه در علم، بوعلی سیناست»
- (۱) گر آگهی ز خفت اوضاع احتیاج
دست آن قدر می‌از که ننگ دعا کشی
- (۲) نیست چون لاله مرا چشم به دست دگران
می برون آورد از خویش ایغی که مراست
- (۳) زنه‌ار پا برون منه از گوشه قفس
مطلب ز زندگانی اگر آب و دانه‌ای است
- (۴) چهره تا از عرق شرم و حیا سیراب است
حسن محتاج به پیرایه دیگر نشود
- ۳۰- با توجه به شعر زیر، کدام گزینه نادرست است؟
- «الهی شعله شوقم فزون ساز
عطا کن جذبه شوق بلندی
- دلسم را چشمه نور یقین ساز
در این تاریکی ام باریک‌بین ساز»
- (۱) قالب این شعر همان قالب اشعار قرن هفتم است که همراه با غزل گسترش یافت.
- (۲) قافیه یکی از ابیات دارای حرف الحاقی است.
- (۳) ابیات از نظر قلمرو فکری یادآور سبک خراسانی است.
- (۴) مفهوم برخی از ابیات «طلب عشق» است.

زبان عربی (اختصاصی)

■ عَيْنِ الْأَصْحَحِّ وَالْأَدَقِّ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجُمَةِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۳۸ - ۳۱):

- ۳۱- «أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ»:
- (۱) «برای نماز برخیز و (مردم را) به نیکی امر و از بدی نهی کن!»
- (۲) «نماز را برپا دار و به کار خیر دستور ده و از کار ناپسند باز دار!»
- (۳) «نماز را برپا دار و به نیکی امر به معروف و نهی از منکر کن!»
- (۴) «برای نماز به پا خیز و به کار خوب امر و از کار ناپسند نهی کن!»
- ۳۲- «يَا بُنَيَّ؛ جَالِسٌ مَنْ لَهُ صِفَاتٌ حَسَنَةٌ وَأَعْمَالُهُ صَالِحَةٌ»:
- (۱) ای دل‌بندم؛ با کسی بنشین که ویژگی‌هایی نیکو و اعمالی صالح دارد!
- (۲) ای فرزندم؛ هم‌نشین تو کسی باشد که صفاتی پسندیده و اعمالی درست دارد!
- (۳) ای فرزندم؛ با کسی هم‌نشینی کن که صفاتی نیکو دارد و اعمالش شایسته است!
- (۴) ای فرزند کوچکم؛ کسی را به هم‌نشینی برگزین که صفاتش نیکو و کارهایش درست باشد!
- ۳۳- «عَلَيْنَا أَنْ تَبْتَغِيَ عَنِ الْأَرْذَالِ وَتَقَرَّبَ إِلَى الْأَفْضَالِ لِنَكْتَسِبَ مِنْهُمْ الْأَخْلَاقَ الْحَسَنَةَ»:
- (۱) ما باید از هر انسان فرومایه‌ای دوری کنیم و به انسان‌های فاضل نزدیک شویم تا از ایشان اخلاق خوبشان را به دست آوریم!
- (۲) ما باید خود را از فرومایگان دور سازیم و به فرهیختگان نزدیک کنیم تا از ایشان اخلاق حسنه را به دست آوریم!
- (۳) ما باید از انسان‌های فرومایه دوری کنیم و به انسان‌های فرهیخته نزدیک شویم تا از ایشان اخلاق خوب را به دست بیاوریم!
- (۴) ما باید خود را از افراد پست دور کنیم و به افراد فرهیخته نزدیک سازیم و از آنان اخلاق خوبشان را تحصیل کنیم!

۳۴- «أ تأمرون الناس بالمعروف ولا تعملون أنفُسكم به؟ إن هذا لأمرٌ مُنگرأ»:

- (۱) آیا مردمان را به کار خیر امر می‌کنید و خودتان به آن عمل نمی‌کنید؟ این بی‌گمان امری ناپسند است
 (۲) آیا مردم را به انجام کار خوب دستور می‌دهید اما بدان عمل نمی‌کنید؟ این کار زشت و ناپسند است
 (۳) چگونه مردم را امر به کار خیر می‌کنید و خود آن را انجام نمی‌دهید؟ این، کاری ناشایست است
 (۴) آیا مردمان را امر به نیکی کرده‌اید و خود آن را انجام نداده‌اید؟ قطعاً این کار، زشت و بد است

۳۵- «إن الوالدين يُريدان لأولادهما الحياةَ الفضلىَ فلذلك يُقدِّمان لهم دائماً نصائحَ قِيمةً»:

- (۱) خواسته پدران و مادران برای فرزندانشان زندگانی نیکوست، بدین خاطر همیشه به آنان نصیحت‌های ارزشمندی می‌کنند
 (۲) پدر و مادر برای فرزندانشان زندگی بهتر را می‌خواهند، بدین جهت دائماً نصیحت‌های ارزشمندی را به آنان تقدیم می‌دارند
 (۳) پدر و مادر برای فرزندانشان زندگی خوب را دوست دارند، برای همین همیشه به آنان نصیحت‌های ارزشمندی را تقدیم می‌کنند
 (۴) والدین دوست دارند فرزندان زندگی بهتر را داشته باشند، به همین خاطر دائماً ارزشمندترین نصیحت‌ها را به آنان پیشکش می‌کنند

۳۶- «إن التواضعَ ترفعُ شأنَ المرءِ و نحن نرى أن العظماء يتواضعون أكثرًا»:

- (۱) فروتنی کردن شأن آدمیان را بالا می‌برد و ما دیده‌ایم که بزرگان بیشتر فروتنی می‌کنند
 (۲) تواضع و افتادگی منزلت آدمی را بالا می‌برد و ما می‌بینیم که بزرگان بیشتر تواضع می‌کنند
 (۳) تواضع و افتادگی است که شأن انسانی را بالا می‌برد و ما می‌بینیم که بزرگان بسیار تواضع دارند
 (۴) با فروتنی و تواضع است که منزلت انسان بالا می‌رود و ما بزرگان را دیده‌ایم که بسیار اهل فروتنی هستند

۳۷- عَيْنُ الخَطَا:

- (۱) كان أبي يُؤكِّد دائماً على الاهتمام بالرياضة؛ پدرم همیشه بر اهمیت ورزش کردن تأکید دارد
 (۲) إقصد في مشيك و لا ترفق صوتك؛ در راه رفتنت میانه‌رو باش و صدایت را بالا نبر
 (۳) إن المؤمنین مشتاقون إلى الأعمال الصالحة؛ مؤمنان به کارهای شایسته مشتاق هستند
 (۴) أكثره مجالسة المعجبین بأنفسهم؛ از هم‌نشینی با انسان‌های خودپسند بدم می‌آید

۳۸- «صدای بلند به صدای خران تشبیه شده است»؛ عَيْنُ الصحيح:

- (۱) الأصوات العالية قد شَبَّهت بصوتِ الجِمارِ
 (۲) قد شَبَّهوا الصوت المرتفع بصوت الجِمارِ
 (۳) تُشَبَّه الصوت العالي بأصوات الخَميرِ
 (۴) قد شَبَّه الصوت المرتفع بصوت الخَميرِ

■ عَيْنُ الخَطَا في الإعراب و التحليل الصرفي (۳۹ و ۴۰):

- ۳۹- «الحكمة لا تعمَّر في قلب المتكبر»:
- (۱) الحكمة: اسم - مفرد مؤنث - معرب / مبتدأ و مرفوع
 (۲) لا تعمَّر: فعل مضارع - مجزئ ثلاثي / فعل مضارع و خبر و «لا» للنفي
 (۳) قلب: اسم - مفرد مذکر - جمع تکسیره: قلوب / مجرور بحرف الجر
 (۴) المتكبر: اسم - مفرد مذکر - مبتدئ / صفة لـ «قلب» و مجرور بالتبعية
- ۴۰- «يُقدِّم الوالدان لأولادها مواعظ قِيمةً»:
- (۱) يُقدِّم: فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب تَفَعَّل - مجهول / فعل و الجملة فعلية
 (۲) أولاد: اسم - جمع مكشَّر و مفردة: وُلْد - معرب / مجرور بحرف الجر
 (۳) مواعظ: اسم - جمع تکسیر و مفردة: مَوْعِظَةٌ / مفعول و منصوب
 (۴) قِيمة: مفرد مؤنث - معرب / صفة لـ «مواعظ» و منصوب

■ عَيْنُ الصحيح في الجواب عن الأسئلة التالية (۴۱ - ۴۵):

- ۴۱- «لا تُصعِّر خَدَّكَ للناس»؛ هذه الآية الشريفة تُنهى الإنسان عن
- (۱) الغضب (۲) الإساءة بالآخرين (۳) التكبُّر (۴) الغيبة
- ۴۲- «يَجِبُ المَعْلَمُونَ و المَعْلَمَات رُؤْيَةَ تلاميذهم في أحسن حالٍ فَذلك يُرشدونهم دائماً إلى الصفات الطيبة و الأعمال الصالحة»؛ كم جمعاً سالماً في العبارة؟
- (۱) خمسة (۲) أربعة (۳) ثلاثة (۴) اثنان

۴۳- عَيْنُ الْخَطَا فِي جَمْعِ التَّكْسِيرِ:

(۱) الجار ← الجيران (۲) الزميل ← الزملاء (۳) التَمَوِّج ← التماوج (۴) الجِمار ← الأحمَر

۴۴- «قد ازدادَ الماء والطاقة في السنوات الأخيرة مع ازدياد عدد سَكَّانِ المَدَن!»؛ عَيْنُ الصَّحِيحِ لِلْفَرَاغِ:

(۱) نُزُول (۲) اِقْتِصَاد (۳) صَفَات (۴) اِسْتِهْلَاك

۴۵- عَيْنُ «لَا تُخْتَلَفُ عَنِ الْبَقِيَّةِ»:

(۱) لَا تَمْشُوا عَلَى الْأَرْضِ بِالْتَكْبَرِ

(۳) الْمُؤْمِنُونَ لَا يَتَكَبَّرُونَ عَلَى الْآخَرِينَ

(۲) الْحِكْمَةُ لَا تَعْمُرُ فِي قَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ

(۴) لَا يُرِيدُ الْوَالِدَانُ رُؤْيَا أَوْلَادِهِمْ فِي حَالِ سَيِّئَةٍ

تاریخ

۴۶- یک محقق پس از پژوهش دربارهٔ یک موضوع تاریخی، منابع مورد استفادهٔ خود را به صورت زیر دسته‌بندی کرده است. هر یک از این موارد

به ترتیب مربوط به کدام نوع از منابع تاریخی مورد استفاده در تاریخ اسلام و ایران اسلامی است؟

(الف) منشآت و متن روی سکه‌های دوران ایلخانی

(ب) انساب و فرهنگ‌نامه‌های زندگی‌نامه‌ای عهد سلجوقیان

(ج) داستان‌های اخلاقی و تخیلی و اشعار دوبیتی دوران صفاریان

(د) ظروف تاریخی مربوط به سلسله‌های تیموری و آل‌بویه

(۱) مراجع و منابع نوشتاری - مراجع و منابع نوشتاری - آثار شفاهی - منابع غیرنوشتاری

(۲) منابع غیرنوشتاری - مراجع و منابع نوشتاری - متون ادبی - ابزارها و دست‌ساخته‌های انسان

(۳) مراجع و منابع نوشتاری - آثار شفاهی - مراجع و منابع نوشتاری - ابزارها و دست‌ساخته‌های انسان

(۴) منابع غیرنوشتاری و مراجع و منابع نوشتاری - متون ادبی - متون ادبی - منابع غیرنوشتاری

۴۷- موارد کدام گزینه دربارهٔ وضعیت تاریخ‌نگاری ایران در دورهٔ مغول - تیموری درست است؟

(الف) تاریخ‌های سلسله‌ای که از گونه‌های مهم تاریخ‌نگاری بود، تا اواخر این دوره تداوم یافت.

(ب) در این دوره، برخی مورخان به اشارهٔ فرمانروا، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز ثبت می‌کردند.

(ج) در این دوره، سرودن منظومه‌های حماسی و تاریخی، رواج و رونق بسیاری یافت.

(د) اصطخری در این دوره، یکی از بهترین نوشته‌های جغرافیایی خود را ارائه داده است.

(۱) الف - ج (۲) الف - د

(۳) ب - ج

(۴) ب - د

۴۸- کدام مورد دربارهٔ وضعیت تاریخ‌نویسی در قرن سوم و چهارم هجری قمری درست است؟

(۱) عجائب‌المقدور فی نوابغ تیمور، از جمله کتاب‌های تاریخی مهم این دوره است.

(۲) نگارش تک‌نگاری‌ها از این دوره به بعد مرسوم گردید و به آن توجه ویژه‌ای شد.

(۳) یکی از مهم‌ترین و مشهورترین تاریخ‌های عمومی در این دوره تألیف شده است.

(۴) موضوع معروف‌ترین تاریخ محلی، تاریخ سیستان از ایام قدیم تا قرن مذکور است.

۴۹- با توجه به عبارت‌های زیر، کدام گزینه دربارهٔ تاریخ‌های عمومی (۱)، سفرنامه‌ها (۲) و نوشته‌های جغرافیایی (۳) درست است؟

(الف) وابستگی موضوع، به حضور مؤلف

(ب) نوشتن المسالک و الممالک‌ها

(ج) ارائه اطلاعات دربارهٔ تاریخ اجتماعی

(د) جزء کتاب‌های تاریخی دوران اسلامی

(۱) «ج» از وجوه مشترک (۱)، (۲) و (۳) و «د» از نقاط مشترک (۱) و (۲) است.

(۲) «ب» مربوط به (۲) است و «ج» از وجوه مشترک (۱) و (۳) به شمار می‌رود.

(۳) «الف» ویژگی منحصر به فرد (۲) است و «ج» از وجوه پیوند (۲) و (۳) است.

(۴) «د» از ویژگی‌های مشترک (۲) و (۳) و «ج» از وجوه پیوند (۱) و (۲) است.

- ۵۰- کدام گزینه بیانگر محدوده زمانی موضوع تاریخ‌های عمومی است؟
 (۱) آغاز زندگی حضرت آدم تا پایان دوره ساسانیان
 (۲) تاریخ اساطیری ایران و دوران اسلام و ایران اسلامی
 (۳) قرن سوم هجری قمری تا اواخر دوران قاجار
 (۴) آفرینش عالم تا دوران اسلامی و حیات مؤلف
- ۵۱- محققى قصد دارد تا درباره موضوعات زیر، پژوهشى انجام دهد؛ وی هر یک از این موضوعات را در کدام منابع می‌تواند پیدا کند؟
 (الف) وضعیت اقتصاد دوره شاه اسماعیل صفوی
 (ب) شرح حال فرمانروایان غزنوی
 (ج) اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی دوره سلجوقی
 (د) فرمان‌ها و فتوحات تیمور گورکانی
- (۱) سکه‌های دوره صفوی - تاریخ بیهقی - قصیده نامه اهل خراسان - کتاب زندگی شگفت‌آور تیمور
 (۲) بوستان سعدی - تاریخ سیستان - دیوان حافظ - کتاب عجائب‌المقدور فی نواب تیمور
 (۳) گلستان سعدی - المسالک و الممالک - قصیده نامه اهل خراسان - کتاب زندگی شگفت‌آور تیمور
 (۴) سکه‌های دوره صفوی - تاریخ سیستان - بوستان و گلستان سعدی - کتاب عجائب‌المقدور فی نواب تیمور
- ۵۲- یک محقق درصدد پژوهش درباره دو موضوع «الف» و «ب» است. اگر در سه متن سیاست‌نامه خواجه نظام‌الملک توسی، قابوس‌نامه و تاریخ طبری، اخبار مربوط به این موضوعات ثبت شده باشد، کدام متن یا متن‌ها می‌تواند به عنوان منبعی درست استفاده شود؟
 (الف) اوضاع نظام اداری در عصر سلجوقیان
 (ب) مناسبات سیاسی حاکم و مردم در قرن پنجم هجری قمری
 (۱) «الف»: تاریخ طبری - «ب»: قابوس‌نامه
 (۲) «الف»: سیاست‌نامه خواجه نظام‌الملک توسی - «ب»: قابوس‌نامه
 (۳) «الف» و «ب»: تاریخ طبری
 (۴) «الف»: سیاست‌نامه خواجه نظام‌الملک توسی - «ب»: تاریخ طبری
- ۵۳- کدام موارد بیانگر انگیزه اصلی نویسندگان گونه تاریخ‌های محلی است؟
 (الف) انتقاد از وضعیت موجود در محل زندگی مؤلف
 (ب) بیان ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی یک منطقه
 (ج) ثبت و ضبط رویدادها و شرح احوال فرمانروا
 (د) نگارش زندگی‌نامه مفاخر و مشاهیر محلی
 (۱) الف - ب
 (۲) ج - د
 (۳) الف - ج
 (۴) ب - د
- ۵۴- کدام موارد نویسنده هر یک از آثار مذکور را به درستی ذکر می‌کند؟
 (الف) المسالک و الممالک (مؤلفی ناشناخته)
 (ب) زندگی شگفت‌آور تیمور (ابن عربشاه)
 (ج) تاریخ بیهقی (ابوالفضل بیهقی)
 (د) کتاب تاریخ سیستان (اصطخری)
 (۱) ب - ج
 (۲) الف - د
 (۳) الف - ب
 (۴) ج - د
- ۵۵- میان کدام یک از موارد زیر، به لحاظ موضوعی، سبک و نگارش و یا محدوده زمانی بیوند برقرار است؟
 (الف) سفرنامه‌ها / (ب) تاریخ‌های منظوم / (ج) متون ادبی / (د) سیاست‌نامه‌ها / (ه) اندرزنامه‌ها / (و) نوشته‌های جغرافیایی
 (ز) تاریخ‌های سلسله‌ای / (ح) تک‌نگاری‌ها / (ط) تاریخ‌های عمومی / (ی) تاریخ‌های محلی
 (۱) «الف» - «ب» - «ه»: از نظر موضوع و سبک / «ج» - «ط» - «ی»: از نظر موضوع / «الف» - «د» - «و»: از نظر محدوده زمانی / «ه» - «ز»: از نظر موضوع
 (۲) «ب» - «ج» - «و»: از نظر موضوع / «الف» - «ه» - «ز»: از نظر موضوع و سبک / «ط» - «ی»: از نظر محدوده زمانی / «ب» - «ط»: از نظر موضوع
 (۳) «ب» - «ط» - «ی»: از نظر محدوده زمانی / «الف» - «د» - «و»: از نظر موضوع / «ب» - «ه» - «ز»: از نظر سبک
 (۴) «الف» - «و» - «ی»: از نظر موضوع / «د» - «ه» - «ز»: از نظر موضوع و سبک / «ج» - «ط» - «ی»: از نظر موضوع و سبک

جغرافیا

۵۶- کدام گزینه درباره «ناحیه» نادرست است؟

- (۱) به مکان‌هایی گفته می‌شود که ویژگی‌های مشابه دارند.
 (۲) میان اجزا و پدیده‌های آن، نوعی پیوستگی و هماهنگی وجود دارد.
 (۳) به درجه‌ای از همگونی رسیده که از بخش‌های پیرامون خود قابل تمایز نیست.
 (۴) از نظر ویژگی‌های جغرافیایی دارای وحدت و همگونی است.
- ۵۷- کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر را به درستی نشان می‌دهد؟
 (الف) وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور هماهنگ باشد، در واقع ناحیه‌بندی کرده‌ایم.

(ب) جغرافی دان‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار را به کار گرفته و با توجه به آن‌ها، حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی زمین رسم می‌کنند.
 (ج) جغرافی دان‌ها از گذشته، سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی که در آن‌ها پدیده‌ها با هم وحدت دارند، تقسیم کرده و مورد مطالعه قرار داده‌اند.

(۱) ص - غ - غ

(۲) غ - ص - ص

(۳) غ - غ - ص

(۴) ص - ص - ص

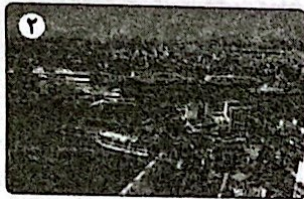
۵۸- کدام گزینه درباره «اهداف جغرافی دانان از ناحیه بندی مکان‌ها» نادرست است؟

- (۱) شناخت بهتر و آسان تر مکان‌های مختلف
(۲) علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره مکان‌ها
(۳) تقسیم محیط‌های جغرافیایی به واحدهای کوچک تر
(۴) فراهم کردن امکان برنامه‌ریزی صحیح برای مکان‌ها
- ۵۹- انتخاب معیارهای تعیین حدود یک ناحیه به کدام عامل بستگی دارد؟

- (۱) شباهت‌ها و تفاوت‌های نواحی
(۲) وسعت و قلمرو هر ناحیه
(۳) عناصر طبیعی مشترک در یک مکان
(۴) هدف مطالعه و تحقیق جغرافی دان
- ۶۰- به ترتیب «قومیت»، «نوع بهره‌برداری انسان از محیط طبیعی» و «ناهمواری‌ها» مربوط به کدام ملاک‌های ناحیه بندی است؟

- (۱) طبیعی - جغرافیایی - طبیعی
(۲) انسانی - انسانی - طبیعی
(۳) انسانی - طبیعی - جغرافیایی
(۴) جغرافیایی - طبیعی - طبیعی

۶۱- چنانچه دو تصویر زیر را براساس معیارهای مربوط به عوامل طبیعی مورد بررسی قرار دهیم، چه تعداد از عبارات‌های زیر صحیح است؟

الف) در تصویر (۱) به سبب بارندگی زیاد و رطوبت کافی، چمنزارهای وسیعی به وجود آمده است.

ب) در تصویر (۱) نوع فعالیت اقتصادی ساکنان با شرایط آب و هوایی مرتبط است.

ج) در تصویر (۲) امکان تجارت دریایی موجب به وجود آمدن شهری با نقش بندری در کنار دریا شده است.

د) در تصویر (۲) جذب جمعیت زیاد و رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت موجب پدید آمدن ساختمان‌های بلندمرتبه شده است.

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۶۲- چه تعداد از گزاره‌های داده شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در مقایسه «زیست‌بوم‌ها» و «نواحی» می‌توان گفت»

الف) نواحی بخشی از زیست‌بوم‌ها هستند که به لحاظ وسعت کوچک‌ترند.

ب) زیست‌بوم‌ها را براساس معیارهای طبیعی و نواحی را بر مبنای معیارهای طبیعی و انسانی مرزبندی می‌کنند.

ج) عوامل وحدت و تجانس در زیست‌بوم‌ها نسبت به نواحی متنوع‌تر است.

د) زیست‌بوم‌ها در تمام سطح کره زمین گسترده شده‌اند اما نواحی در مناطق خاصی دیده می‌شوند.

- (۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۲ (۴) ۱

۶۳- روستای «الف» در کناره‌های دریای خزر و روستای «ب» در دامنه‌های کوه‌های زاگرس واقع شده است. این دو روستا در چه تعداد از موارد زیر با هم تفاوت دارند؟

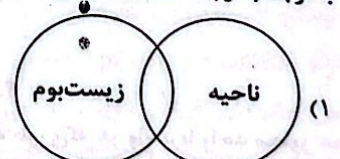
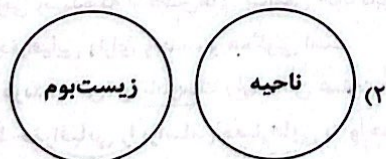
«آب و هوا - پوشش گیاهی - شیوه زندگی - نوع و شکل خانه‌ها - نوع فعالیت اقتصادی»

- (۱) ۵ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) ۲

۶۴- ناحیه بندی کاری صرفاً جغرافیایی است که براساس جغرافی دان و بر مبنای معیارهای صورت می‌گیرد.

- (۱) تجربه - انسانی (۲) طرز فکر - انسانی (۳) شیوه کار - علمی (۴) موضوع تحقیق - جغرافیایی

۶۵- با توجه به رابطه «ناحیه» و «زیست‌بوم» کدام طرح‌واره صحیح است؟

جامعه‌شناسی

۶۶- به ترتیب هر یک از پرسش‌های زیر، ناظر به کدام دسته از پرسش‌های بنیادین بشر است؟

- آیا انسان، موجودی مختار و فعال است یا مجبور و منفعل؟

- آیا جهان خلقت، دارای خالق و آفریدگاری هست؟

- آیا تنها راه شناخت، حس و تجربه است؟

- آیا جهان هستی، به همین جهان مادی محدود می‌شود یا جهان دیگری هم هست؟

(۱) انسان‌شناسانه - هستی‌شناسانه - معرفت‌شناسانه - هستی‌شناسانه

(۲) معرفت‌شناسانه - هستی‌شناسانه - روش‌شناسانه - انسان‌شناسانه

(۳) روش‌شناسانه - معرفت‌شناسانه - روش‌شناسانه - هستی‌شناسانه

(۴) هستی‌شناسانه - معرفت‌شناسانه - معرفت‌شناسانه - انسان‌شناسانه

۶۷- در رابطه با پرسش‌های بنیادی و سه دسته اصلی آن، کدام گزینه درست نیست؟

(۱) هویت هر جهان اجتماعی بیشتر از هنجارها و نمادهای یک جامعه تأثیر می‌پذیرد و به مثابه روح یا شالوده آن فرهنگ عمل می‌کند.

(۲) پاسخ‌های متفاوت به پرسش‌های بنیادی بشر، جهان‌های فرهنگی متفاوتی را پدید می‌آورد.

(۳) پرسش «آیا جهان آفرینش، به همین جهان مادی محدود می‌شود؟» مربوط به پرسش‌های هستی‌شناسانه است.

(۴) پرسش‌ها و پاسخ بنیادی هر جهان اجتماعی، همان عقاید اساسی یا تصاویر بنیادی هر فرهنگ را از انسان و جهان می‌سازند.

۶۸- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب به کدام جهان اشاره دارد؟

- هر کدام از ما، دانسته‌ها، تجربه‌ها و خلقیات ویژه‌ای داریم که افراد دیگر با ما در آن‌ها شریک نیستند.

- متفکران مسلمان، آن را به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

- هنگامی که فرد، اندیشه‌اش را به صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند و یا براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند.

- زندگی اجتماعی انسان‌ها را دربر می‌گیرد و محصول آگاهی و عمل مشترک انسان‌هاست.

(۱) جهان فرهنگی - جهان هستی - جهان فرهنگی - جهان ذهنی (۲) جهان فرهنگی - جهان تکوینی - جهان ذهنی - جهان انسانی

(۳) جهان ذهنی - جهان هستی - جهان ذهنی - جهان ذهنی (۴) جهان ذهنی - جهان تکوینی - جهان فرهنگی - جهان فرهنگی

۶۹- تعداد عبارات‌های صحیح را مشخص کنید و کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارات‌های زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

الف) متفکران مسلمان، جهان هستی را به دو بخش طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

ب) وقتی فردی درباره موضوعی خاص می‌اندیشد، در محدوده ذهنی و فردی خود قرار دارد.

ج) جهان اجتماعی، محصول زندگی انسان است و هر چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید، به این بخش تعلق دارد.

د) جهان تکوینی در مقابل جهان انسانی قرار دارد و وجود آن، مستقل از خواست و اراده انسان است.

(۱) ۳ - غ - ص - ص - ص (۲) ۲ - غ - ص - ص - ص (۳) ۳ - ص - ص - ص - غ (۴) ۴ - ص - غ - ص - غ

۷۰- با توجه به نمودار زیر، کدام گزینه درست نیست؟

(۱) جهان فرهنگی مهم‌تر از جهان ذهنی است و جهان تکوینی، ماده خامی است که جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند.

(۲) براساس این دیدگاه، جهان ذهنی و فردی افراد، تابع فرهنگ آن‌هاست و جهان فرهنگی مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی است.

(۳) جهان طبیعت مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی است و ذهن افراد و فرهنگ، هویت طبیعی و مادی دارند.

(۴) براساس این دیدگاه، جهان ذهنی و تکوینی، اهمیتی ندارند و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.

- ۷۱- به ترتیب پیامد دیدگاه‌هایی که «جهان فرهنگی، جهان ذهنی و جهانی تکوینی را مهم و در تعامل با یکدیگر می‌داند»، «جهان طبیعت را مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان فرهنگی می‌داند» و «جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌داند» کدام یک از گزینه‌های زیر می‌باشد؟
- (۱) ذهن افراد و فرهنگ هویتی طبیعی و مادی دارند و جهان ذهنی افراد، تابع فرهنگ آن‌هاست - جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود - جهان تکوینی ماده‌خامی است که در برابر جهان فرهنگی، استقلالی ندارد.
- (۲) جهان فردی اشخاص را نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند - ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند - جهان ذهنی استقلال خود را در مقابل جهان فرهنگی از دست می‌دهد.
- (۳) جهان ذهنی ماده‌خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند - جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست و ادراک و آگاهی نیز به انسان منحصر نمی‌شود - در این دیدگاه، جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند.
- (۴) برای جامعه و فرهنگ، جایگاه ویژه‌ای قائل است از زندگی و مرگ امت‌ها سخن می‌گوید - طرفداران این دیدگاه، بین علوم انسانی و علوم طبیعی تفاوتی قائل نیستند - ذهن افراد و فرهنگ نیز هویتی طبیعی و مادی دارند.

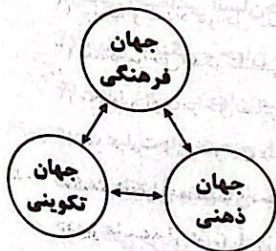
- ۷۲- کدام یک از موارد زیر، مربوط به دیدگاه قرآن در مورد تعامل جهان‌ها با یکدیگر می‌باشد؟

- (۱) جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود.
- (۲) جهان تکوینی ماده‌خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند.
- (۳) جهان تکوینی با افراد و جوامع انسانی، رفتاری حکیمانه دارد.
- (۴) جهان تکوینی مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی است و علوم مربوط به آن‌ها نظیر علوم طبیعی است.

- ۷۳- بخش فردی جهان انسانی چه نام دارد و در ارتباط با جهان تکوینی، کدام یک از عبارات‌های زیر درست نیست؟

- (۱) جهان فرهنگی - از نگاه قرآن، جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست و آگاهی نیز به انسان منحصر نمی‌شود.
- (۲) جهان ذهنی - مجموعه پدیده‌های اطرافمان را به دلیل گستردگی و اهمیتشان جهان تکوینی می‌نامند که محصول زندگی انسان است.
- (۳) جهان فرهنگی - این جهان پیش از انسان هم بوده و وجود آن مستقل از خواست و اراده انسان است.
- (۴) جهان ذهنی - متفکران مسلمان، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند بلکه آن را به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

- ۷۴- مطابق نمودار زیر، تعامل بین جهان فرهنگی، جهان تکوینی و جهان ذهنی چگونه است و کدام دیدگاه، جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان

- دستی بر این اساس، جهان فرهنگی، فرصت تعامل صحیح انسان‌ها را با جهان هستی فراهم می‌کند و مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی است - دیدگاه اول

- (۲) در این دیدگاه، جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود و در تعامل با جهان ذهنی و فرهنگی است - دیدگاه سوم

- (۳) بر این اساس، جهان فرهنگی، جهان ذهنی و جهان تکوینی مهم هستند ولی جهان ذهنی و تکوینی تابع فرهنگ می‌باشند - دیدگاه قرآن

- (۴) در این دیدگاه، جهان تکوینی، محدود به جهان طبیعت نیست و ادراک و آگاهی نیز به انسان منحصر نمی‌شود - دیدگاه دوم

- ۷۵- به ترتیب کدام گزینه درباره «جهان انسانی»، درست اما درباره «جهان تکوینی» نادرست می‌باشد؟

- (۱) بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی تناسب و هماهنگی وجود دارد - جهان تکوینی در مقابل جهان انسانی قرار دارد و وجود آن مستقل از خواست و اراده انسان‌ها می‌باشد.
- (۲) بخش ذهنی جهان انسانی، زندگی اجتماعی انسان‌ها را دربر می‌گیرد و هویت روانی دارد - جهان تکوینی محدود به جهان طبیعی است و مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی است.
- (۳) جهان انسانی را به دو جهان ذهنی و فرهنگی تقسیم می‌کنند و محصول زندگی انسان است - جهان تکوینی بخشی از جهان طبیعی است و هر چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید، به این جهان تعلق دارد.
- (۴) جهان انسانی در مقابل جهان تکوینی قرار دارد و محدود به جهان طبیعی است - جهان تکوینی شامل تمامی پدیده‌های جهان هستی است که قبل از انسان هم بوده و به جهان طبیعت محدود می‌شود.

فلسفه

۷۶- کدام نتیجه دربارهٔ مجموعه مسئله‌هایی که یک انسان ممکن است در زندگی خود با آن‌ها مواجه شود، قابل قبول است؟

(۱) به حصر عقلی از دو حال خارج نیست؛ یا شامل مسئله‌های بنیادی و اساسی است یا غیربنیادی و غیراساسی.

(۲) همه آن‌ها لزوماً از جنس تفکر فلسفی هستند که ساعاتی طولانی هر فردی را به خود مشغول می‌سازند.

(۳) همواره یا مربوط به امور عادی و روزمرهٔ زندگی است، یا مربوط به مسئله‌های جزئی و قابل تجربهٔ حسی.

(۴) اغلب آن‌ها دو حوزهٔ انسان و جهان را شامل می‌شوند که «به سادگی قابل حل بودن»، مهم‌ترین ویژگی آن‌ها است.

۷۷- با توجه به عبارات‌های زیر، کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف) پرسش‌های مربوط به انسان و زندگی روزمره

ب) پرسش‌هایی دربارهٔ انسان و زندگی روزمره

(۱) هر دو پرسش «الف» و «ب»، فلسفی محسوب می‌شود.

(۲) تنها پرسش‌های «الف» فلسفی به شمار می‌رود.

(۳) تنها پرسش‌های «ب» فلسفی محسوب می‌شود.

(۴) هر دو نوع پرسش، غیرفلسفی به شمار می‌رود.

۷۸- کدام عبارت دربارهٔ «پرسشگری» نادرست است؟

(۱) زمان شروع پرسشگری از همان دورهٔ کودکی است که با مفهوم «چرا» بیان می‌شود.

(۲) علت پرسشگری ممکن است ناشی از کنجکاوی انسان نسبت به حوادث اطراف باشد.

(۳) پرسشگری می‌تواند نشانه‌ای از وجود یک موضوع مجهول و ندانسته برای انسان باشد.

(۴) پرسشگری اولین و مهم‌ترین ویژگی انسان و عامل تمایز وی از موجودات دیگر است.

۷۹- کدام عبارت دربارهٔ «تفکر» مناسب‌تر است؟

(۱) تفکر، قدرتی است که صرفاً با آموزش و ممارست باید آن را به دست آوریم؛ زیرا بدون تفکر کاری از ما ساخته نیست.

(۲) نتیجه و ثمرهٔ تفکر می‌تواند کشف مجهولات، یافتن پاسخ سؤال‌ها و هم‌چنین سر و سامان دادن به امور روزانه باشد.

(۳) تفکر، فرآیندی ذهنی است که گام به گام و به تدریج صورت می‌گیرد و هدفش ترکیب کردن معلومات و طرح پرسش‌هاست.

(۴) در هر نوع تفکری ابتدا با یک مسئله مواجه می‌شویم و در مرحلهٔ بعدی با تفکر در اندوخته‌ها به پاسخ قطعی می‌رسیم.

۸۰- کدام یک از عبارات‌های زیر، مقایسهٔ درستی از مراحل اندیشه‌ورزی و تفکر غیرفلسفی و مراحل تفکر فلسفی ارائه می‌دهد؟

(۱) ترتیب و تعداد مراحل تفکر فلسفی و تفکر غیرفلسفی کاملاً یکسان است.

(۲) تعداد مراحل تفکر فلسفی کم‌تر از تعداد مراحل تفکر غیرفلسفی است.

(۳) محتوا و نوع مراحل تفکر فلسفی و تفکر غیرفلسفی کاملاً یکسان است.

(۴) تعداد مراحل تفکر غیرفلسفی کم‌تر از تعداد مراحل تفکر فلسفی است.

۸۱- سکوت دانش‌آموزان و پاسخ محمدمهدی به ترتیب، در عبارت زیر بیانگر کدام یک از گام‌های قرار گرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی است؟

«دبیر فلسفه از دانش‌آموزان کلاس خود می‌پرسد: «آیا کسی از شما می‌داند که چرا بدن انسان، حقیقت انسان نیست؟» در حالی که سکوتی

همراه با حیرت بر کلاس حکم‌فرما بود، محمدمهدی در پاسخ به سؤال دبیر خود گفت: «زیرا بدن انسان مادی است و از بین می‌رود، اما روح

انسان مجرد و در نتیجه فناپذیر و جاودان است.»

(۱) جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات - داشتن معیار برای پذیرش پاسخ

(۲) آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود - ارائهٔ استدلال صحیح

(۳) جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات - ارائهٔ استدلال صحیح

(۴) آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود - طرح پرسش‌های فلسفی

۸۲- پذیرش این سخن که یک دانش‌آموز یا دانشجو در حال تمرین تفکر فلسفی است، مشروط به کدام مورد است؟

(۱) جدی گرفتن پرسش‌های اساسی و بنیادی و دنبال پاسخ آن‌ها بودن

(۲) ضرورت عبور از مسئله‌های عادی زندگی روزمره و کنار گذاشتن آن‌ها

(۳) یافتن راه‌حل مناسب و دقیق به هنگام روبه‌رو شدن با هر مجهولی

(۴) آموختن آرای فلاسفه و بیان همان آرا برای دوستان و اطرافیان خود

۸۳- در کدام گزینه، ترتیب حرکت ذهن در مرحله سوم تفکر فلسفی به درستی آمده است؟

- (۱) رجوع به معلومات - تفکر در اندوخته‌ها - انتخاب معلومات مناسب با سؤال
- (۲) تفکر در اندوخته‌ها - رجوع به معلومات - انتخاب معلومات مناسب با سؤال
- (۳) انتخاب معلومات مناسب با سؤال - رجوع به معلومات - تفکر در اندوخته‌ها
- (۴) رجوع به معلومات - انتخاب معلومات مناسب با سؤال - تفکر در اندوخته‌ها

۸۴- در کدام گزینه، فطرت ثانی، قابل درک و دریافت نیست؟

- (۱) جمال یار ندارد نقاب و پرده ولی / غبار ره بنشان تا نظر توانی کرد
- (۲) از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود / به کجا می‌روم آخر نمایی وطنم
- (۳) تو کز سرای طبیعت نمی‌روی بیرون / کجا به کوی طریقت گذر توانی کرد
- (۴) برخیز و مخور غم جهان گذران / بنشین و دمی به شادمانی گذران

۸۵- ملاصدرا در خصوص فطرت اول و دوم، چه خواسته‌ای از انسان دارد؟

- (۱) لزوم توجه بیشتر به فطرت اول
- (۲) اکتفا کردن به فطرت ثانی در زندگی
- (۳) تلاش جهت عبور از فطرت ثانی
- (۴) لزوم رسیدن به مرحله عالی‌تر فطرت

۸۶- کدام یک از گزینه‌های زیر در بحث مغایرت فیلسوفیا و سوفیست مناسب‌تر است؟

- (۱) معنی سوفیست به خاطر رفتار سوفیست‌ها تغییر کرد و به معنی مغالطه‌کاری شد، اما فیلسوفیا یا همان فلسفه از نظر تاریخی دچار تحول معنایی نشد.
- (۲) به تدریج کلمه فیلسوفیا برعکس کلمه سوفیست که از مفهوم دانشمند به مفهوم مغالطه‌کار تنزل یافت، از مفهوم دوستداری دانایی به دانش ارتقا یافت.
- (۳) واژه فیلسوفیا در زمان سقراط، مفهوم مشخصی نداشته است و سقراط نیز آن را به کار نبرده بود، اما واژه سوفیست، قبل از سقراط هم کاربرد داشت.
- (۴) فیلسوفیا واژه‌ای است که سقراط، آن را ابداع کرده است، اما سوفیست واژه‌ای است که دانشمندان زمان سقراط و قبل از او خود را به آن می‌نامیدند.

۸۷- به ترتیب، کدام مباحث، پایه مباحث سایر علوم است و چه زمانی انسان شروع به استدلال‌سازی می‌کند؟

- (۱) مباحث فلسفی - فقط و فقط به هنگام تفکر فلسفی
- (۲) مباحث بنیادی و مهم - فقط و فقط به هنگام تفکر فلسفی
- (۳) مباحث فلسفی - به هنگام تفکر فلسفی و غیرفلسفی
- (۴) مباحث بنیادی و مهم - به هنگام تفکر فلسفی و غیرفلسفی

۸۸- کدام عبارت بیانگر ویژگی‌های اصلی یک فیلسوف نیست؟

- (۱) فیلسوف کسی است که تلاش می‌کند به صورت تخصصی و قانونمند به پرسش‌های فلسفی پاسخ دهد.
- (۲) فیلسوف دارای روحیه پرسشگری است و برای درک و کشف حقیقت فلسفی، از همه روش‌ها استفاده می‌کند.
- (۳) فیلسوف قبل از دستیابی به دانش فلسفه، به تفکر فلسفی می‌پردازد. پس فیلسوف دارای تفکر فلسفی است.
- (۴) فیلسوف درباره آن دسته از ویژگی‌های موجودات صحبت می‌کند که مربوط به هستی و موجودیت آنهاست.

۸۹- تعیین‌کننده روش هر دانشی آن دانش است.

- (۱) هدف (۲) ارزش (۳) موضوع (۴) مسائل

۹۰- کدام عبارت درست است؟

- (۱) استفاده از ابزار میکروسکوپ و تلسکوپ در مسائل فلسفی مربوط به اصل جهان، در آینده نزدیک ممکن است.
- (۲) فلسفه در موضوع با همه علوم فرق دارد. بنابراین روش استدلال در آن به هیچ دانش دیگری شبیه نیست.
- (۳) هیچ‌یک از مسائل علمی مربوط به حوزه جهان و انسان، هرگز در ظرف تجربه و آزمایش قرار نمی‌گیرند.
- (۴) برای رسیدن به علم و معرفت معمولاً از روش‌هایی چون تجربه و استقرا و نیز قیاس استفاده می‌شود.

روان شناسی

۹۱- کدام گزینه پاسخ اولیه و تا حد ممکن سنجیده به مسائل علمی است؟

(۱) ممکن است بین امید به زندگی و طول عمر رابطه وجود داشته باشد.

(۲) شاید کمبود عزت نفس با افسردگی رابطه داشته باشد.

(۳) بین انگیزه، پیشرفت و سازگاری تحصیلی رابطه وجود دارد.

(۴) تأیید شده است که واکسن کرونا از ابتلا به این بیماری جلوگیری می‌کند.

۹۲- به ترتیب هر یک از عبارات‌های زیر به کدام هدف روان‌شناسی مربوط می‌شود؟

- یکی از علل پیری زودرس، ورزش نکردن است.

- افراد خلاق توانایی انعطاف‌پذیری با محیط را دارند.

- یکی از راهکارهای کاهش افسردگی، بالا بردن عزت نفس است.

(۱) تبیین - توصیف - کنترل

(۲) تبیین - پیش‌بینی - توصیف

(۳) توصیف - تبیین - پیش‌بینی

(۴) توصیف - پیش‌بینی - کنترل

۹۳- به ترتیب اولین و آخرین هدف در علم روان‌شناسی کدام است؟

(۱) توصیف - پیش‌بینی

(۲) تبیین - کنترل

(۳) توصیف - کنترل

(۴) تبیین - پیش‌بینی

۹۴- عبارت «بررسی رابطه بین سرزندگی تحصیلی، اعتماد به نفس و مستقل بودن در یادگیری، در دانش‌آموزان پایه دهم شهر تهران» دارای چند

متغیر قابل اندازه‌گیری است؟

(۱) ۵

(۲) ۲

(۳) ۳

(۴) ۶

۹۵- کدام گزینه به ترتیب درستی (ص) یا نادرستی (غ) هر یک از عبارات‌های زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

- تعریف مفهومی متغیرها موجب سهولت در اندازه‌گیری می‌شود.

- تعریف عملیاتی هوش عبارت است از قدرت سازگاری با محیط.

- متغیر هر چیزی است که تغییر می‌کند.

- یافته‌های به دست آمده از روش علمی، شخصی است.

(۱) ص - ص - غ - غ

(۲) غ - غ - ص - ص

(۳) غ - غ - ص - غ

(۴) ص - ص - غ - غ

۹۶- کدام فعالیت زیر با بقیه متفاوت است؟

(۱) آرش ۵ سال آینده زندگی خود را پیش‌بینی می‌کند.

(۲) زهرا از خوشحالی در پوست خود نمی‌گنجد.

(۳) علی با عجله به سمت محل کار خود می‌رود.

(۴) عرفان از اندیشیدن به این‌که در رشته مورد علاقه خود قبول می‌شود، ذوق دارد.

۹۷- اگر محققى بخواهد اثر تنبیه بدنی والدین بر کودکان را بررسی کند، تحقیق او با کدام محدودیت جدی روبه‌رو خواهد بود؟

(۱) نمی‌تواند برای آن اهداف مشخص کند.

(۲) نمی‌تواند برای آن فرضیه تدوین نماید.

(۳) نمی‌تواند به تعریف عملیاتی متغیرها بپردازد.

(۴) امکان تکرارپذیری یافته‌ها وجود ندارد.

۹۸- کدام عبارت زیر نادرست است؟

(۱) به جریان عمل اشاره دارد ← فرآیند

(۲) باعث می‌شود تا روش علمی هدفمند باشد ← در جست‌وجوی چیزی بودن

(۳) آخرین مفهوم در تعریف روش علمی است ← نظام‌دار بودن

(۴) همانند نور در شب تاریک است ← ابهام‌زدایی و روشن‌سازی موقعیت

۹۹- به ترتیب هر یک از عبارات‌های زیر به کدام مفهوم مربوط می‌شود؟

- فلاسفه‌ای مانند سقراط بیشتر از این روش کسب آگاهی بهره می‌گرفته‌اند.

- ضمن این‌که در پاسخ به سؤال علمی می‌آید، می‌تواند باعث طرح سؤال‌های دیگر هم بشود.

- مجموعه‌ای منسجم از فرضیه‌های تأییدشده است.

(۱) شهود - فرضیه - اصل

(۲) عقل - فرضیه - نظریه

(۳) عقل - اصل - نظریه

(۴) شهود - اصل - قانون

۱۰۰- اگر محققی بخواهد مشکل وسواس را در افراد مبتلا به این اختلال بررسی کند، دومین هدف او کدام خواهد بود؟

(۱) باید ویژگی‌های افراد وسواسی را شرح دهد.

(۲) باید علل ابتلا به وسواس را شناسایی کند.

(۳) باید آینده بیماران در صورت عدم درمان را شرح دهد.

(۴) باید راهکارهایی برای کاهش وسواس ارائه دهد.

تاریخ آزمون

جمعه ۱۴۰۳/۰۷/۲۰

پاسخنامه آزمون دفترچه شماره (۲) دوره دوم متوسطه پایه یازدهم انسانی

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سوال: ۱۰۰	مدت پاسخگویی: ۱۰۵ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سوال	شماره سوال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	ریاضی و آمار ۲	۱۵	۱	۱۵	۲۰ دقیقه
۲	علوم و فنون ادبی ۲	۱۵	۱۶	۳۰	۱۵ دقیقه
۳	عربی، زبان قرآن ۲	۱۵	۳۱	۴۵	۱۵ دقیقه
۴	تاریخ ۲	۱۰	۴۶	۵۵	۱۰ دقیقه
۵	جغرافیا ۲	۱۰	۵۶	۶۵	۱۰ دقیقه
۶	جامعه‌شناسی ۲	۱۰	۶۶	۷۵	۱۰ دقیقه
۷	فلسفه ۱	۱۵	۷۶	۹۰	۱۵ دقیقه
۸	روان‌شناسی	۱۰	۹۱	۱۰۰	۱۰ دقیقه

۹ با توجه به ارزش گزاره‌ها در ردیف ۱، ارزش گزاره‌های موجود

در گزینه‌ها را مشخص می‌کنیم:

$$p \equiv q \equiv T$$

$$1) T \wedge F \equiv F$$

$$2) F \vee T \equiv T$$

$$3) F \wedge T \equiv F$$

$$4) T \vee F \equiv T$$

با توجه به ارزش گزاره S در ردیف ۱، گزینه‌های (۲) و (۴) حذف می‌شوند.

$$p \equiv F, q \equiv T$$

حال ردیف ۲ را بررسی می‌کنیم:

$$1) F \wedge F \equiv F$$

$$3) T \wedge T \equiv T$$

با توجه به ارزش گزاره S در ردیف ۲، گزینه (۱) حذف می‌شود. پس گزینه (۳)

پاسخ درست است.

۱۰ بررسی ارزش گزاره‌های موجود در گزینه‌ها:

(۱) نادرست - درست

(۲) نادرست - نادرست

(۳) درست - نادرست

(۴) درست - درست

گزاره ردیف ۱، ترکیب عطفی است و ارزش آن درست بیان شده است. با توجه به این‌که ارزش گزاره ساده درست است، پس باید گزاره دیگر هم درست باشد. گزاره ردیف ۲، ترکیب فصلی است و ارزش آن نادرست بیان شده است. پس در جای خالی باید یک گزاره با ارزش نادرست نوشته شود. این شرایط در گزینه (۳) آمده است.

۱۱ با توجه به درست بودن گزاره $q \sim q$ درمی‌یابیم که $q \equiv F$

می‌باشد. پس فرض این‌که گزاره p درست و q نادرست است، ارزش گزاره‌های

موجود در گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم:

بررسی گزینه‌ها:

$$1) T \wedge F \equiv F$$

$$2) (T \vee F) \wedge T \equiv T \wedge T \equiv T$$

$$3) T \vee (F \wedge T) \equiv T \vee F \equiv T$$

$$4) T \vee F \equiv T$$

پس گزینه (۱) پاسخ درست است.

۱۲ ارزش گزاره مرکب $p \vee q$ نادرست است پس $q \equiv F$ و $p \equiv F$

می‌باشد که درمی‌یابیم $p \equiv T$ است. حال ارزش گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم:

$$1) r \vee (p \wedge q) \equiv r \vee (T \wedge F) \equiv r \vee F \equiv r$$

$$2) r \wedge (\sim p \vee \sim q) \equiv r \wedge (F \vee T) \equiv r \wedge T \equiv r$$

$$3) (p \vee \sim q) \wedge \sim r \equiv (T \vee T) \wedge \sim r \equiv T \wedge \sim r \equiv \sim r$$

$$4) (p \vee q) \vee r \equiv (T \vee F) \vee r \equiv T \vee r \equiv T$$

پس گزینه (۴) پاسخ درست است.

۱۳ گزاره «افلاطون نویسنده کتاب ارغنون می‌باشد» نادرست

است، پس ارزش p باید درست باشد که ارزش کل ترکیب فصلی درست باشد.

گزاره «هر مستطیل یک نوع متوازی‌الاضلاع می‌باشد» درست است، پس ارزش

q باید درست باشد که ارزش کل ترکیب عطفی درست باشد.

پس گزینه (۱) پاسخ درست است.

۱۴ ابتدا باید ارزش گزاره‌های p، q و r را مشخص کنیم:

$$\sim p \vee (r \vee q) \equiv F \Rightarrow \begin{cases} \sim p \equiv F \Rightarrow p \equiv T \\ r \vee q \equiv F \Rightarrow \begin{cases} r \equiv F \\ q \equiv F \end{cases} \end{cases}$$

حال ارزش گزاره خواسته شده را مشخص می‌کنیم:

$$\sim((p \vee \sim r) \vee (r \wedge s)) \vee q \equiv \sim((T \vee \sim r) \vee (F \wedge s)) \vee F$$

$$\equiv \sim(T \vee F) \vee F \equiv \sim T \vee F \equiv F \vee F \equiv F$$

۱۵ ابتدا ارزش گزاره‌های s، u و v را مشخص می‌کنیم:

$$\sim r \wedge s \equiv T \Rightarrow \begin{cases} \sim r \equiv T \Rightarrow r \equiv F \\ s \equiv T \end{cases}$$

$$\sim v \vee u \equiv F \Rightarrow \begin{cases} \sim v \equiv F \Rightarrow v \equiv T \\ u \equiv F \end{cases}$$

حال ارزش گزاره داده شده را مشخص می‌کنیم:

$$((F \vee p) \vee (T \wedge q)) \wedge (T \vee T) \equiv (p \vee q) \wedge T \equiv p \vee q$$

ریاضیات

۱ در منطق ریاضی به هر جمله خبری که بتوانیم در حال حاضر یا در آینده دقیقاً یکی از دو ارزش درست یا نادرست (راست یا دروغ) را به آن نسبت بدهیم، یک گزاره گفته می‌شود.

۲ گزینه (۱) جمله‌ای پرسشی است که نمی‌تواند گزاره باشد. گزینه‌های (۲) و (۳) هر دو جملات خبری هستند اما غیرقابل ارزش‌گذاری هستند، از این رو نمی‌توانند گزاره باشند. گزینه (۴) یک گزاره است.

۳ گزینه (۱) به درستی متن صورت سؤال را تکمیل می‌کند.

«من امروز یاد گرفتم که ۱ عدد طبیعی است، صفر عدد طبیعی نیست، اعدادی مثل ۱-، ۲-، ۳- و ... همه اعداد صحیح هستند. اعداد کسری به شرطی که مخارج آنها صفر نباشد، گویا هستند و اعدادی مثل $\sqrt{2}$ ، $\sqrt{5}$ هم گنگ هستند در آخر تمام مجموعه‌هایی که گفتم زیرمجموعه‌های اعداد حقیقی هستند.»

۴ تعداد حالت‌های ارزشی n گزاره از رابطه 2^n به دست می‌آید.

پس تعداد حالت‌های ارزشی ۵ گزاره برابر با $2^5 = 32$ و تعداد حالت‌های

ارزشی ۳ گزاره برابر با $2^3 = 8$ می‌باشد. پس داریم:

$$\frac{32}{8} = 4$$

۵ گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) درست هستند، اما گزینه (۳) نادرست است. شکل صحیح گزینه (۳) به این صورت می‌باشد: «دو ردیف وجود دارد که ارزش تمام گزاره‌ها یکسان است. در یک ردیف همه گزاره‌ها درست و در یک ردیف همه گزاره‌ها نادرست هستند.»

۶ نقیض گزاره p را با نماد $\sim p$ نشان می‌دهیم و ارزش آن دقیقاً

مخالف ارزش گزاره p است. پس جدول به صورت زیر به درستی تکمیل می‌گردد:

p	$\sim p$	⇒	$\begin{cases} A = n \\ B = \sim p \\ C = n \end{cases}$
د	ن		
ن	د		

۷ گزینه (۴) به درستی نقیض شده است. هر عدد ناصفر یا مثبت است یا منفی، پس در صورت اطمینان از ناصفر بودن یک عدد، مثبت و منفی نقیض یکدیگرند.

شکل صحیح نقیض سایر گزینه‌ها:

(۱) «a از b بزرگ‌تر نیست.» یا «a از b نابزرگ‌تر است.» یا «a از b کوچک‌تر یا مساوی است.»

(۲) « $\sqrt{2} \in \mathbb{N}$ »

(۳) «عدد طبیعی m زوج نیست.» یا «عدد طبیعی m فرد است.» یا «چنین نیست که عدد طبیعی m زوج است.»

۸ بررسی گزینه‌ها:

(۱) گزاره «در داده‌های آماری یکسان، میانگین برابر با داده‌ها است» و گزاره «در داده‌های آماری یکسان، انحراف معیار برابر صفر است» درست هستند، پس ترکیب عطفی آن‌ها نیز درست است.

(۲) گزاره « $x = 2$ یکی از ریشه‌های معادله $x^2 - 4 = 0$ می‌باشد.» و گزاره « $x = 2$ یکی از ریشه‌های معادله $x^2 - 4x + 4 = 0$ می‌باشد.» درست هستند، پس ترکیب عطفی آن‌ها نیز درست است.

حل معادلات فوق:

$$x^2 - 4 = 0 \Rightarrow x^2 = 4 \Rightarrow x = \pm 2$$

$$x^2 - 4x + 4 = 0 \Rightarrow (x-2)^2 = 0 \Rightarrow x-2 = 0 \Rightarrow x = 2$$

(۳) گزاره «۵۷ عددی فرد است» و گزاره «۵۷ عددی غیراول است» درست هستند، پس ترکیب عطفی آن‌ها نیز درست است.

(۴) گزاره «۱۹ عددی اول نیست.» نادرست و گزاره « $2^3 = 8$ » درست است، پس ترکیب عطفی آن‌ها نادرست است.

علوم و فنون ادبی

۱۶ ۲ «سبک عراقی از اوایل قرن هفتم تا اوایل قرن دهم سبک غالب متون ادب فارسی بود. با حمله مغولان خراسان که کانون فرهنگی ایران بود، ویران شد و بزرگانی چون نجم‌الدین کبری و عطار نیشابوری در یورش ویرانگر مغول، کشته شدند. کمال‌الدین اسماعیل، مداح جلال‌الدین خوارزمشاه درباره قتل عام سال ۶۳۳ ه.ق. در اصفهان می‌گوید:

کس نیست که تا بر وطن خود گرید / بر حال تباه مردم بد گرید / دی بر سر مردهای دو صد شیون بود / امروز یکی نیست که بر صد گرید»

۱۷ ۳ با توجه به پایان یافتن خلافت، زبان رسمی و رایج عربی از رواج افتاد و توجه به زبان فارسی که زبان توده مردم بود، رونق بیشتری گرفت.

۱۸ ۲ اولین نشانه‌های تغییر سبک از خراسانی به عراقی از زمان سلجوقیان آغاز شد.

۱۹ ۲ در این قرن قصیده که پیش از این در خدمت ستایش فرمانروایان بود، کم‌رنگ شد و غزل که زبان دل و عشق بود، گسترش یافت.

بررسی عبارت‌ها:

الف) مهم‌ترین کتاب او جامع‌التواریخ نام دارد. رشیدالدین فضل‌الله همدانی (ب) مثنوی عشاق نامه او مشهور است. فخرالدین عراقی (ج) از شاعران سرآمد که با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رساند: حافظ (د) شاعر عصر سربداران، که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است: ابن‌یمین

۲۱ ۳ نثر این کتاب ساده است.

۲۲ ۴ این شرح مربوط به قرن هشتم هجری است.

۲۳ ۲ مهم‌ترین شهر عراق عجم «شیراز» بود.

۲۴ ۲ این شرح مربوط به «جامی» و «قرن نهم» است.

۲۵ ۲ کتاب‌هایی که نام نویسنده آن‌ها نادرست بیان شده است:

۱- مرصداالعباد: نجم‌الدین رازی ۲- لمعات: فخرالدین عراقی
۳- اخلاق‌الاشراف: عبید زاکانی ۴- تذکره دولتشاهی: دولتشاه سمرقندی

۲۶ ۱ موارد «الف» و «ج» نادرست هستند.

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) «خواجه کرمانی» چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی سرود.
ج) کتاب «اخلاق‌الاشراف» از آثار نثر عبید زاکانی است.

بررسی سایر عبارت‌ها:

الف) عطاملک جوینی (د) حافظ

۲۸ ۲ مفهوم شعر جامی مندرج در صفحه ۱۸ و ۱۹ کتاب درسی «برتری عشق - اصل بودن عشق - عاشق فقط عشق را می‌شناسد» است. این مفهوم در گزینه (۲) وجود دارد.

۲۹ ۱ مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه (۱): «احتیاج به خلق آبروی انسان را می‌برد و انسان را خوار می‌سازد»

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) در این گزینه گفته شده که من محتاج دیگران نیستم. سخنی از خوار شدن انسان محتاج در بیت نیست.

(۳) توصیه به گوشه‌گیری و دوری از خلق

(۴) بهترین زینت و زیور انسان شرم و حیا است.

۳۰ ۳ ابیات سؤال از نظر فکری مربوط به سبک عراقی است، زیرا موضوع آن عشق و عرفان می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) قالب شعر مثنوی است. (۲) در قافیه بیت دوم (ی) الحاقی است.

(۴) مفهوم بیت نخست «طلب عشق» است.

زبان عربی (اختصاصی)

صحيح ترین و دقیق‌ترین گزینه را در جواب برای ترجمه یا تعریب مشخص کن (۳۸ - ۳۱):

۳۱ ۲ نکته: به تفاوت این دو فعل دقت کنید:

أَقَامَ (يَقِيمُ، إِقَامَةٌ): برپا داشت / فعل امر: أقيم: بر پا دار

قَامَ (يَقُومُ، قِيَامٌ): بلند شد / فعل امر: قُمْ: بلند شو، برخیز، به پاخیز

بنابر نکته بالا، گزینه‌های (۱) و (۴) نادرست هستند. در گزینه (۳) «به نیکویی» معادلی در عبارت ندارد.

۳۲ ۳ ترجمه کلمات مهم: یا بُنِيّ: ای فرزندانم، ای فرزند کوچکم، ای پسرکم / جالِبِي: هم‌نشینی کن / قَنْ: با کسی که / لَهْ صِفَاتٌ حَسَنَةٌ: صفات نیکویی دارد / أَعْمَالُهُ صَالِحَةٌ: کارهایش درست و شایسته است

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «جَالِسٌ» به معنای هم‌نشینی کردن است نه «نشستن» (بنشین = اجْلِسْ). ضمیر «ه» در «أَعْمَالُهُ» ترجمه نشده است.

(۲) «هم‌نشین تو» معادل متن نیست. ضمیر «ه» در «أَعْمَالُهُ» ترجمه نشده است.

(۴) «به هم‌نشینی برگزین» نادرست است. ضمیر «تش» در «صفاتش» معادلی ندارد. «لَهْ» دارد، برای اوست «ترجمه نشده است».

۳۳ ۳ ترجمه کلمات مهم: عَلَيْنَا: ما باید، برماست که / أَنْ تَبْتَغِدَ:

دور شویم / عَن: از / الْأَرَادِلُ: (ج الأردل) فرمایگان، انسان‌های پست و دون / تَتَقَرَّبُ إِلَيَّ: نزدیک شویم / الْأَفْاضِلُ: فرهیختگان، افراد وارسته / لِنُكْتَسِبَ: تا

به دست آوریم / مِنْهُمْ: از آنان / الْأَخْلَاقُ الْحَسَنَةُ: اخلاق نیکو

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «هر انسان فرومایه‌ای» معادل «الأردل» نیست. ضمیر «شان» در «خوبشان» اضافی است.

(۲) «خود را دور سازیم» معادل فعل «تَبْتَغِدَ» نیست. «خود را دور سازیم: نُبْعِدَ أَنْفُسَنَا». به همین شکل «نزدیک کنیم» نادرست است.

(۴) «خود را دور کنیم، نزدیک کنیم» نادرست‌اند. ضمیر «شان» در «خوبشان» نادرست است.

۳۴ ۱ ترجمه کلمات مهم: أَمْ يَا / تَأْمُرُونَ: امر می‌کنید / النَّاسُ:

مردم را / بِالْمَعْرُوفِ: به کار خوب، به کار خیر و نیک / لَا تَعْقِلُونَ: انجام نمی‌دهید / أَنْفُسَكُمْ: خودتان / يَهْ: به آن / إِنَّ هَذَا: این / لِأَمْرٍ: قطعاً (بی‌گمان)

امری (لَمْ تأکید است) / مُنْكَرٌ: زشت، ناپسند

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) دقت کنید «أَنْفُسَكُمْ: خودتان» ترجمه نشده است. ترکیب «این کار» نادرست است: این، ... حرف تأکید لام (لَمْ) ترجمه نشده است.

(۳) «چگونه» غلط است. حرف تأکید لام ترجمه نشده است.

(۴) زمان فعل‌ها مضارع است، اما ماضی ترجمه شده است. «این کار» غلط است.

۳۵ ۲ ترجمه کلمات مهم: إِنَّ الْوَالِدَيْنِ: پدر و مادر، والدین /

يُرِيدَانِ: می‌خواهند / لِأَوْلَادِهِمَا: برای فرزندان‌شان / الْحَيَاةَ الْفُضْلَى: زندگی بهتر، زندگی برتر / فَلِذَلِكَ: پس بدین جهت / يَقْدَمَانِ: تقدیم می‌کنند، پیشکش می‌کنند / دَائِمًا: همیشه / نَصَائِحَ قِيَمَةً: نصیحت‌های ارزشمندی را

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) فعل «يُرِيدَانِ» نباید به صورت مصدری (خواستۀ ...) ترجمه شود. «پدران و مادران» نادرست است. «الْفُضْلَى» اسم تفضیل است: بهتر.

(۳) «يُرِيدَانِ» معنای «دوست داشتن» ندارد. «زندگی خوب» نادرست است.

(۴) «دوست دارند = يُحِبَّانِ». «داشته باشند» معادلی ندارد. «ارزشمندترین» نادرست است، چون «قِيَمَةً» اسم تفضیل نیست.

۳۶ ۲ ترجمه کلمات مهم: إِنَّ التَّوَّاصِعَ: فروتنی و تواضع، افتادگی /

يُرفَعُ: بالا می‌برد / شَأْنٌ: منزلت، جایگاه، شأن / القَرَى: آدمی، انسان / وَ نَحْنُ: و ما / نَرَى: می‌بینیم / أَنْ الْعَظَمَاءَ: که بزرگان / يَتَوَّاضِعُونَ: فروتنی می‌کنند / أَكْثَرُ: بیشتر

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) «المرء» مفرد است نه جمع. «نزی» مضارع است. (دیده‌ایم = زأینا)
 (۳) «تواضع و افتادگی است» مطابق با عبارت نیست. «اکثر: بیشتر» نه «بسیار».
 (۴) «با فروتنی» نادرست است. حرف «با» اضافی است. «بالا می‌رود» نادرست است. «دیده‌ایم» نادرست است.

۳۷ ۱ «كَانَ يُؤَكِّدُ» ماضی استمراری است؛ تأکید می‌کرد. «الإهتمام: توجه» نه «اهمیت».

۳۸ ۴ «صدای بلند» مفرد است (ردّ گزینه ۱). «خران» جمع است «الجمار» در (گزینه‌های (۱) و (۲) نادرست هستند). «تشبیه شده است» ماضی است: قَدْ شُبِّهَ.

■ گزینه نادرست را در اعراب و تحلیل صرفی مشخص کن (۳۹ و ۴۰):

۳۹ ۴ «الْمُتَكَبِّرُ» طبیعتاً معرب است. دقت داشته باشید «المتكبر» در این جا مضاف‌إلیه است نه صفت!

۴۰ ۱ «يَقْدَمُ» فعل مضارع از باب تفعیل است. ضمناً مجهول نیست و معلوم است و فاعل آن «الوالدان» است.

■ پاسخ درست را در جواب برای سؤالات زیر مشخص کن (۴۱ - ۴۵):

۴۱ ۳ «لَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ»: «از روی تکبر رویت را از مردم برمگردان.» این آیه انسان را از «تکبر» باز می‌دارد.

۴۲ ۳ جمع سالم؛ یعنی جمع مذکر سالم (اسم مفرد + وَنَ / يَنَ) و جمع مؤنث سالم (اسم مفرد + ات). جمع‌های سالم عبارت، عبارتند از: الْمُعَلِّمُونَ، الْمُعَلِّمَاتُ، الصِّفَاتُ.

۴۳ ۴ جمع «جمار» می‌شود: خمیر

۴۴ ۴ ترجمه عبارت سؤال: «زیاد شده است آب و انرژی در سال‌های اخیر با زیاد شدن تعداد ساکنان شهرها»؛ گزینه درست برای جای خالی را مشخص کن:

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) آمدن، ریزش
 (۳) ویژگی‌ها
 (۲) صرفه‌جویی
 (۴) مصرف

۴۵ ۱ «لا» در «لَا تَمْشُوا» لای نهی است؛ راه نروید. در سایر گزینه‌ها لای نفی داریم.

تاریخ

۴۶ ۱ مشاوره: دقت کنید تا در این قسم سؤالات، فریب ظاهر کلمات را نخورید و از طرف دیگر جوری متن درسی را بخوانید که بر تمام نکات آن اشراف داشته باشید؛ مثلاً باید بدانید که منشآت چگونه متنی است و ... به طور کلی مورخان برای آگاهی از چگونگی وقوع رویدادهای گذشته، به منابع مختلفی رجوع می‌کنند که عبارت‌اند از منابع غیرنوشتاری و نوشتاری.

منابع غیرنوشتاری	منابع نوشتاری
۱- محوطه‌ها و بناهای تاریخی	۱- کتاب‌های تاریخی
۲- ابزارها و وسایل دست‌ساخته انسان	۲- سفرنامه‌ها
۳- آثار شفاهی	۳- نوشته‌های جغرافیایی
	۴- ادبیات و متون ادبی
	۵- سیاست‌نامه‌ها و اندرزنامه‌ها
	۶- سایر نوشته‌ها مثل منشآت و متن روی سکه‌ها و ...

بررسی عبارت‌ها:

(الف) دقت کنید که متن روی سکه‌ها در این جا سبب می‌شود که جزء منابع نوشتاری به حساب بیایند. منشآت هم که همان نامه‌های رد و بدل شده بین افراد هستند. پس هر دو مورد، نوشتاری هستند.

(ب) انساب‌ها و فرهنگ‌نامه‌ها همگی جزء منابع و مراجع نوشتاری هستند.
 (ج) داستان‌های تخیلی و اخلاقی، تاریخی، قهرمانی، گونه‌های متفاوت مثل‌ها، لطیفه‌ها و انواع شعر، نظیر دوبیتی، تصنیف، ترانه و لالایی و ... جزء آثار شفاهی هستند.

(د) ظروف، جزء منابع غیرنوشتاری و آثار دست‌ساخته انسان هستند.

۴۷ ۳ مشاوره: وقتی دارید تاریخ می‌خوانید، مدام در ذهنتان با مباحث بازی کنید و آن‌ها را به صورت ترکیبی در نظر بگیرید. مثلاً همین‌جا باید حواستان به درس باشد که وقتی دو جا دارید درباره وضعیت تاریخ‌نویسی در دوره مغولان و تیموریان می‌خوانید، پس چنین می‌توانید نتیجه بگیرید که طراح می‌تواند درباره وضعیت تاریخ‌نویسی مغولان با ترکیب این دو مبحث سؤال ارائه دهد.

تکنگرایی‌ها از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد. در این نوع تاریخ‌نگاری، مؤلفان عموماً به اشاره فرمانروا، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه، توصیف و ثبت و ضبط می‌کردند. از طرف دیگر، سرودن منظومه‌های حماسی و تاریخی که در ایران پیشینه دیرینه‌ای داشت، در دوره مغولان رواج و رونق بسیاری یافت.

بررسی عبارت‌های نادرست:

(الف) گرچه درباره بازه زمانی تاریخ‌های سلسله‌ای چیزی نمی‌دانیم ولی وقتی بخواهیم دنبال پاسخ باشیم و موارد «ب» و «ج» را دریابیم، می‌توانیم این مورد را به راحتی حذف کنیم.

(د) درباره تداوم و اوج و فرود نوشته‌های جغرافیایی هم کتاب متنی ندارد؛ توجه: می‌توانیم نتیجه بگیریم آن‌چه که در درس اول درباره تاریخ‌نویسی دوره مغول - تیموری آمده، فقط مربوط به تکنگرایی‌ها و منظومه‌های حماسی است.

۴۸ ۳ دقت کنید که قرن سوم، آغاز نگارش به سبک تاریخ‌نویسی عمومی است که تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت. مؤلفان این دسته از آثار، نگارش تاریخ جهان را از آفرینش عالم آغاز می‌کردند و سپس به شرح زندگی حضرت آدم و دیگر پیامبران می‌پرداختند و بعد سراغ تاریخ اساطیری می‌رفتند و در ادامه، رویدادهای زمان اسلام و بعد هم دوران خود را ثبت و ضبط می‌کردند.

نکته: اصل کار سؤال همین‌جاست که از مهم‌ترین و مشهورترین تاریخ‌های عمومی می‌توان به تاریخ طبری تألیف محمدبن جریر طبری (۲۲۴ - ۳۱۰ ق) اشاره کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) عجائب‌المقدور مربوط به دوره تیموریان است نه قرن سوم و چهارم.

(۲) نگارش تکنگرایی‌ها از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد.

(۴) در واقع تاریخ سیستان تا سال ۷۲۵ را ذکر می‌کند نه قرن سوم و چهارم را! مشاوره: این سؤال یکی از چالشی‌ترین سؤال‌های این آزمون و البته سبک جدید سؤالات تاریخ هست. باید فقط مو به مو موارد گزینه‌ها را بخوانید.

بررسی عبارت‌ها:

(الف) مربوط به سفرنامه‌هاست. سفرنامه‌ها توسط مؤلفی به وجود می‌آید که خود شخصاً به مکانی سفر کرده و مشاهدات و چیزهایی را که دیده، توصیف می‌کند، پس به حضور او وابسته است. (۲)

(ب) مسالک و الممالک، کتاب‌های جغرافیایی هستند. (۳)

(ج) دقت کنید که هم سفرنامه‌ها و هم نوشته‌های جغرافیایی درباره وضعیت اجتماع و فرهنگ و ... حرف می‌زنند. پس وجه اشتراک آن دو است. (۲) و (۳)

(د) فقط تاریخ‌های عمومی است که جزء کتاب‌های تاریخی دوران اسلامی می‌باشد. (۱)

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «ج» مربوط به (۲) و (۳) است و «د» مربوط به (۱) است.

(۲) «ب» مربوط به (۳) است و «ج» از وجه مشترک (۲) و (۳) است.

(۴) «د» مربوط به (۱) است و «ج» مربوط به (۲) و (۳) است.

جغرافیا

۵۶ ۳ هر ناحیه جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آن‌ها تفاوت دارد.

۵۷ ۳ بررسی عبارت‌های نادرست:

(الف) وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور متفاوت باشد، در واقع ناحیه‌بندی کرده‌ایم.

(ب) جغرافی‌دان‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار را به کار گرفته و با توجه به آن‌ها، حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی نقشه رسم می‌کنند.

۵۸ ۳ جغرافی‌دانان از گذشته، سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی تقسیم کرده و سپس مورد مطالعه قرار داده‌اند. این تقسیم‌بندی‌ها برای شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره این مکان‌ها صورت می‌گیرد تا بتوان برای آن‌ها به طور صحیح برنامه‌ریزی کرد.

۵۹ ۴ انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد.

۶۰ ۲ قومیت ← عامل انسانی

نوع بهره‌برداری انسان از محیط طبیعی ← عامل انسانی
ناهمواری‌ها ← عامل طبیعی

۶۱ ۱ توجه: ناهمواری‌ها، آب و هوا، پوشش گیاهی خاک و نظایر آن از معیارهای طبیعی ناحیه‌بندی است.

بررسی عبارت‌ها:

(الف) آب و هوا و پوشش گیاهی ← معیار طبیعی

(ب) نوع فعالیت اقتصادی ← معیار انسانی

(ج) نوع فعالیت اقتصادی و بهره‌برداری از محیط ← معیار انسانی

(د) جمعیت و نوع فعالیت اقتصادی ← معیار انسانی

۶۲ ۴ فقط مورد «ب» صحیح است.

مکان‌ها را براساس ملاک‌ها و معیارهای طبیعی (ناهمواری‌ها، آب و هوا، پوشش گیاهی، خاک و ...) و انسانی (قومیت، دین، زبان، فرهنگ، نوع فعالیت اقتصادی و ...) ناحیه‌بندی می‌کنند.

توجه: زیست‌بوم‌ها جزء نواحی طبیعی هستند که به سبب پوشش گیاهی و زندگی جانوری خاصی که دارند، از بقیه متمایز می‌شوند.

۶۳ ۳ بررسی عبارت‌ها:

- آب و هوا: در کناره‌های دریای خزر، آب و هوا مرطوب و در دامنه‌های کوه‌های زاگرس، آب و هوا کوهستانی است.

- پوشش گیاهی: شرایط آب و هوایی هر دو ناحیه موجب شده که نوع و میزان پوشش گیاهی متفاوتی داشته باشند.

- شیوه زندگی: شیوه زندگی در هر دو ناحیه از نوع روستائینی است.

- نوع و شکل خانه‌ها: شکل خانه‌ها (سقف‌های شیب‌دار) در نواحی کناره‌های دریای خزر به دلیل بارندگی‌های زیاد متفاوت از سایر نواحی کشور است.

- نوع فعالیت اقتصادی: در کناره‌های دریای خزر برخلاف نواحی کوهستانی زاگرس، صید ماهی نیز وجود دارد.

۶۴ ۲ ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و شیوه کار او صورت می‌گیرد. انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد. این معیارها ممکن است «عوامل طبیعی» یا «عوامل انسانی» باشد.

۶۵ ۳ زیست‌بوم‌ها بخشی از نواحی طبیعی هستند که به سبب پوشش گیاهی و زندگی جانوری خاصی که دارند، از دیگر نواحی متمایز می‌شوند.

۵۰ ۴ مؤلفان این دسته از آثار، نگارش تاریخ جهان را از آفرینش عالم آغاز می‌کردند و سپس به شرح زندگی حضرت آدم و دیگر پیامبران می‌پرداختند. پس از آن، تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز و به پایان دوره ساسانیان ختم می‌کردند. در ادامه، رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی را تا زمان حیات خود ثبت و ضبط می‌کردند. بنابراین، محدوده زمانی این تاریخ‌ها، آفرینش عالم تا دوران حیات مؤلف است.

دام تستی: مبادا در دام گزینۀ (۳) بیفتید! قرن سوم تا اواخر دوران قاجار دوره زمانی تداوم این نوع تاریخ‌نگاری است، در صورتی که سؤال از شما بازه زمانی به لحاظ موضوع را خواسته است.

۵۱ ۱ (الف) دقت کنید که نوشته‌های روی سکه‌ها، یکی از منابعی است که می‌توان از آن به وضعیت اقتصادی، اجتماعی، مذهبی و سیاسی یک دوره مشخص پی برد. بوستان و گلستان فارغ از این ماجراست.

(ب) تاریخ بیهقی، مشخصاً نمونه‌ای از تاریخ‌های سلسله‌ای درباره غزنویان است.

(ج) متون نظم و نثر ادبی، گونه مهمی از منابع تاریخی محسوب می‌شوند؛ زیرا اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و نیز عقاید دینی و فلسفی رایج در هر عصری، کم و بیش، در شعر شاعران و نویسندگان آن عصر انعکاس می‌یابند. مثلاً انوری، شاعر دوره سلجوقی در شعر قصیده نامه اهل خراسان به خوبی اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی زمان خود را نقد کرده است.

(د) کتاب زندگی شگفت‌آور تیمور یا همان عجائب‌المقدور فی نوابک تیمور، تکنگاری مربوط به دوره تیمور است.

نکته: تا حدی می‌توان گفت بوستان و گلستان هم ممکن است اطلاعاتی درباره وضعیت اقتصاد داشته باشند. اما به لحاظ زمانی مربوط به دوره صفویه نیستند. گرچه این در کتاب ذکر نشده است، ولی برای رد آن‌ها بهتر است به سراغ بقیه موارد ذکرشده در گزینه‌ها بروید!

۵۲ ۲ مشاوره: درس اول، پر است از اسم و نام کتاب و مؤلف و ... بهتر است آن‌ها را برای خودتان لیست کنید تا بلکه بتوانید به خاطر بسپارید.

دقت کنید که خواجه نظام‌الملک، وزیر مقتدر عصر سلجوقی است، پس محقق سؤال، برای آگاهی از اوضاع نظام اداری این دوره باید سراغ اثر او یعنی سیاست‌نامه برود. از سوی دیگر، عنصرالمعالی، نویسنده کتاب قابوس‌نامه، در قرن پنجم هجری قمری می‌زیست؛ پس برای آگاهی از این دوره هم باید به کتاب او مراجعه کند.

۵۳ ۴ تاریخ‌های محلی یکی از مهم‌ترین گونه‌های تاریخ‌نگاری و یکی از گنجینه‌های مهم اطلاعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی و نیز جغرافیایی شهرها و مناطق ایران است. انگیزه اصلی نویسندگان این دسته از کتاب‌های تاریخی، ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی، بیان ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی و نگارش زندگی‌نامه مفاخر و مشاهیر محلی بوده است.

۵۴ ۱ بررسی عبارت‌های نادرست:

(الف و د) المسالك و الممالک نوشته‌های مشترک جغرافیایی است که یکی از نویسنده‌های آن، اصطخری می‌باشد و اتفاقاً نویسنده کتاب تاریخ سیستان ناشناس باقی مانده است.

۵۵ ۴ مشاوره: این سؤال نیاز به کمی دقت و تمرکز دارد و اگر بتوانید خوب حواستان را جمع کنید، به راحتی می‌توانید از پیشش بر بیایید.

اول: «الف»، «و» و «ی» از نظر موضوع یکسان هستند، یعنی هر سه به موقعیت جغرافیایی و مضامین مشابهی می‌پردازند.

دوم: معروف است که سیاست‌نامه‌ها و اندرزنامه‌ها هر دو از متون اخلاقی هستند که به مناسبات میان مردم و فرمانروا و اسلوب حکومت می‌پردازند. پس «د» و «ه» از نظر موضوع و حتی سبک هم یکسان هستند.

سوم: تاریخ‌های منظوم (ب) و متون ادبی (ج) هم از نظر موضوع - حالا چه تاریخی باشد چه اجتماعی - یکسان هستند و هم از لحاظ سبک شبیه به هم؛ می‌توانند هر دو به نظم باشند.

چهارم: تاریخ‌های سلسله‌ای و محلی («ز» و «ی») هم که کلاً با هم پیوند دارند.

جامعه‌شناسی

۶۶ | ۱ پرسش‌های بنیادی به سه دسته اصلی تقسیم می‌شوند:

پرسش‌هایی از قبیل «آیا انسان موجودی مختار و فعال است یا مجبور و منفعل؟» از نوع پرسش‌های انسان‌شناسانه است.

پرسش‌هایی از قبیل «آیا جهان خلقت، دارای خالق و آفریدگاری است؟» یا «آیا جهان هستی، به همین جهان مادی محدود (ختم) می‌شود؟» از نوع پرسش‌های هستی‌شناسانه است.

در نوع پرسش‌های معرفت‌شناسانه، با پرسش‌هایی از قبیل «آیا تنها راه شناخت، حس و تجربه است؟» روبه‌رو می‌شویم.

۶۷ | ۱ هر فرهنگی در عمیق‌ترین لایه‌های خود، به بنیادی‌ترین

پرسش‌های بشر پاسخ می‌دهد و هویت هر جهان اجتماعی نیز از لایه‌های عمیق و بنیادین فرهنگ یعنی عقاید و ارزش‌ها تأثیر می‌گیرد، نه از هنجارها و نمادها که لایه‌های سطحی هستند.

۶۸ | ۴ هر کدام از ما دانسته‌ها، تجربه‌ها و خلیقات ویژه‌ای داریم که افراد

دیگر با ما در آن‌ها شریک نیستند که جهان ذهنی انسان‌ها به این بخش مربوط است. متفکران مسلمان، جهان تکوینی را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند بلکه آن را به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

هنگامی که فرد، اندیشه‌اش را به صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند یا براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، به جهان فرهنگی وارد می‌شود.

بخش اجتماعی جهان انسانی را جهان فرهنگی می‌نامند که زندگی اجتماعی انسان‌ها را دربر می‌گیرد و محصول آگاهی و عمل مشترک انسان‌هاست.

۶۹ | ۲ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) متفکران مسلمان، جهان تکوینی (نه جهان هستی) را به دو بخش طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.

ج) جهان انسانی (نه جهان اجتماعی)، محصول زندگی انسان است و هر چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید، به این جهان تعلق دارد.

۷۰ | ۳ نمودار صورت سؤال به دیدگاه دوم درباره رابطه جهان‌های ذهنی،

فرهنگی و تکوینی با هم اشاره دارد اما گزینه (۳) بیانگر دیدگاه اول است.

۷۱ | ۲ دیدگاهی که جهان فرهنگی، جهان ذهنی و جهان تکوینی را

مهم و در تعامل با یکدیگر می‌داند، جهان فردی اشخاص را نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند (دیدگاه سوم).

دیدگاهی که جهان طبیعت را مهم‌تر از جهان ذهنی و فرهنگی می‌داند، با نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند (دیدگاه اول).

در دیدگاهی که جهان فرهنگی مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی است، جهان ذهنی و تکوینی اهمیتی ندارند و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند (دیدگاه دوم).

۷۲ | ۳ از نگاه قرآن، جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست.

ادراک و آگاهی نیز به انسان منحصر نمی‌شود و جهان تکوینی براساس حکمت و خواست خداوند سبحان، با افراد و جوامع انسانی رفتاری حکیمانه دارد.

۷۳ | ۲ بخش فردی جهان انسانی را جهان ذهنی می‌نامند که به

زندگی شخصی و فردی انسان‌ها بازمی‌گردد.

مجموعه پدیده‌های اطرافمان را به دلیل گستردگی و اهمیتشان، جهان می‌نامند نه جهان تکوینی که یکی از این جهان‌ها، جهان تکوینی است که محصول زندگی انسان‌ها نیست زیرا پیش از انسان هم بوده است.

۷۴ | ۴ نمودار صورت سؤال بیانگر دیدگاه سوم است که براساس آن،

جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست و ادراک و آگاهی نیز به انسان منحصر نمی‌شود. در این دیدگاه، جهان فرهنگی، جهان ذهنی و جهان تکوینی مهم و در تعامل با یکدیگرند.

براساس دیدگاه دوم، جهان فرهنگی مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی است و جهان ذهنی و فردی افراد، تابع فرهنگ آن‌هاست.

۷۵ | ۳ جهان هستی به دو جهان انسانی و جهان تکوینی تقسیم

می‌شود و جهان انسانی نیز به دو جهان ذهنی و جهان فرهنگی تقسیم می‌شود و محصول زندگی انسان است.

جهان تکوینی، بخشی از جهان طبیعی نیست بلکه جهان تکوینی خود به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌شود و با اندیشه و عمل انسان‌ها نیز پدید نمی‌آید.

فلسفه

۷۶ | ۱ هر انسانی در زندگی خویش با مسئله‌هایی روبه‌رو است. گاهی

این مسئله‌ها مربوط به مسئله‌های عادی و معمولی زندگی روزانه اوست و به سادگی می‌تواند به حل آن‌ها بپردازد، از قبیل این‌که: امروز چه لباسی بپوشم؟ کدام کار را اول انجام دهم؟ چه غذایی بخورم؟ و ... اما گاه و بی‌گاه سؤال‌های خاصی هم خودنمایی می‌کنند که می‌توانند ساعتی طولانی یک انسان را به خود مشغول سازند و به تفکر وادار نمایند، از قبیل این‌که: مقصود ما از آزادی چیست؟ از برابری چه منظوری داریم؟ و ... تفاوت این مسئله‌ها با مسئله‌های نخستین، این است که اساسی‌تر و بنیادی‌تر هستند و از جنس تفکر فلسفی به شمار می‌روند. پس می‌توان گفت مسئله‌هایی که انسان با آن‌ها روبه‌رو است؛ به حصر عقلی از دو حال خارج نیست؛ یا مسئله‌های بنیادی و اساسی است یا غیربنیادی و غیراساسی.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) مسئله‌هایی که انسان با آن‌ها روبه‌رو است، دو دسته‌اند؛ یا مربوط به زندگی عادی و روزمره‌اند یا مسئله‌های اساسی و بنیادی. پس همه آن‌ها لزوماً از جنس تفکر فلسفی نیستند.

۳) مسئله‌های اساسی و بنیادی، مسئله‌هایی کلی و غیرقابل تجربه حسی‌اند و تنها از طریق استدلال عقلی قابل بررسی هستند.

۴) مسئله‌های اساسی و بنیادی که انسان در دو حوزه انسان و جهان با آن‌ها روبه‌رو است، می‌توانند ساعتی طولانی یک انسان را به خود مشغول سازند و به تفکر وادار نمایند و بنابراین نمی‌توان گفت که به سادگی قابل حل هستند.

۷۷ | ۳ ما انسان‌ها در زندگی خویش ممکن است با دو نوع پرسش

مواجه شویم. برخی از این پرسش‌ها فلسفی و برخی غیرفلسفی‌اند. پرسش‌هایی که مربوط به انسان و زندگی روزمره می‌شوند، در زمره پرسش‌های غیرفلسفی هستند؛ مانند این‌که بگویم امسال برای عید چه لباسی بخریم؟ یا چرا ما انسان‌ها چاق می‌شویم؟ اما گاهی پرسش‌ها، پرسش‌های خاص هستند. پرسش‌هایی درباره انسان و زندگی روزمره وی که هم ساعت‌ها ما را به خود مشغول می‌سازند و هم ما را به اندیشیدن و تفکر وامی‌دارند. از قبیل این‌که آیا انسان موجودی مختار و صاحب اراده است یا موجودی مجبور و فاقد اراده؟

۷۸ | ۴ یکی از ویژگی‌های انسان پرسشگری است (نه مهم‌ترین

ویژگی انسان). انسان دارای ویژگی‌های متعددی است. در سال قبل در کتاب منطق خواندیم که ارسطو در تعریف انسان می‌گوید: انسان حیوانی است متفکر. در درس آخر همین کتاب فلسفه نیز خواهیم خواند که یکی از ویژگی‌های انسان، اخلاقی بودن است و در تعریف انسان چنین آمده است: انسان موجودی است اخلاق‌گرا.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) (۲) کودکان در همان سنین ابتدایی از حوادث پیرامون خود سؤال می‌کنند و کنجکاوی خود را با گفتن کلمه «چرا» به پدر و مادر خود نشان می‌دهند.

۲) هر سؤالی که برای ما پیش می‌آید، گویای آن است که چیزی را نمی‌دانیم و به دنبال دانستن آن هستیم.

۷۹ ۲

تفکر، واسطه رسیدن انسان از مجهولات به معلومات و از پرسش‌ها به پاسخ‌هاست. با قدرت تفکری که خداوند در وجود ما قرار داده، پاسخ سؤال‌ها را می‌یابیم و امور روزانه خود را سامان می‌دهیم. لذا می‌توان گفت که بدون تفکر کاری از انسان ساخته نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) هر چند بدون تفکر کاری از انسان ساخته نیست، اما تفکر، قدرتی است که خدا در وجود ما قرار داده است و لذا با آموزش و ممارست صرف حاصل نمی‌شود.
(۳) هدف تفکر، ترکیب کردن معلومات و طرح پرسش‌ها نیست بلکه هدف تفکر، کشف مجهولات است.
(۴) بعد از مرحله روبه‌رو شدن با مسئله، مرحله طرح سؤال است. ضمن این‌که نمی‌توان گفت که پس از تفکر در اندوخته‌ها به پاسخ قطعی می‌رسیم.

۸۰ ۱

تفکر یک نوع فعالیت عقلانی و لازمه زندگی هر انسانی است؛ زیرا انسان می‌تواند به واسطه تفکر از مجهولات به معلومات و از پرسش‌ها به پاسخ‌ها برسد، به طوری که می‌توان گفت بدون تفکر کاری از انسان ساخته نیست. تفکر، گاهی فلسفی است و گاهی غیرفلسفی. تا زمانی که انسان با سؤال‌های معمولی و روزانه روبه‌رو است و به دنبال پاسخ آن‌هاست، در مرحله اول تفکر قرار دارد که می‌توان آن را «تفکر غیرفلسفی» نامید. اما اگر انسانی از این مرحله تفکر عبور کرد و با جدیت و پیوسته به سؤال‌های اساسی و بنیادین پرداخت، وارد مرتبه دوم تفکر شده که می‌توان آن را «تفکر فلسفی» نامید.

مراحل چهارگانه اندیشه‌ورزی و تفکر در انسان عبارت‌اند از:

۱- روبه‌رو شدن با مسئله ۲- طرح سؤال ۳- تفکر در اندوخته‌ها ۴- رسیدن به پاسخ.
مراحل چهارگانه تفکر فلسفی در انسان به ترتیب عبارت‌اند از:
۱- روبه‌رو شدن با مجهول‌ها و مسئله‌های فلسفی ۲- طرح پرسش‌های فلسفی
۳- رجوع به معلومات و تفکر در اندوخته‌ها و انتخاب معلومات مناسب با سؤال
۴- رسیدن به دریافت فلسفی و تحقق شناخت و معرفت.

پس هم تعداد و هم ترتیب مراحل تفکر فلسفی و تفکر غیرفلسفی یکسان است.

۸۱ ۲

برای درست فکر کردن و قرار گرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی نیاز به برداشتن گام‌هایی است. این گام‌ها به ترتیب عبارت‌اند از:
۱- آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود ۲- جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات
۳- ارائه استدلال صحیح ۴- داشتن معیار برای پذیرش پاسخ. با توجه به این گام‌ها می‌توان گفت سکوت دانش‌آموزان کلاس که همراه با حیرت بوده، نشان می‌دهد که آنان نسبت به این سؤال که «چرا بدن انسان، حقیقت انسان نیست؟» جهل دارند؛ یعنی هنوز در گام اول مسیر درست تفکر فلسفی قرار دارند (آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود) اما پاسخ محمدمهدی بیانگر گام سوم قرار گرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی است؛ زیرا محمدمهدی در پاسخ سؤال دبیر خود، استدلالی درست ارائه می‌دهد و آن استدلال درست، این است که «چون بدن انسان مادی است، از بین می‌رود، اما روح انسان به دلیل مجرد بودن، فناپذیر و جاودان است.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱ و ۳) سکوت همراه با حیرت دانش‌آموزان نمی‌تواند نشان دهد که آنان در حال جست‌وجوی پاسخ برای سؤال دبیر خود هستند. مگر این‌که در صورت سؤال قید شود که در حالی که دانش‌آموزان در حال تأمل و تفکر بودند، محمدمهدی به سؤال دبیر خود چنین پاسخ داد: «زیرا بدن انسان مادی است و از بین می‌رود.»

(۴) طرح پرسش‌های فلسفی جزء گام‌های چهارگانه قرار گرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی نیست.

۸۲ ۱

اگر انسانی (خواه دانش‌آموز باشد، خواه دانشجو یا کارگر، پزشک و ...) از مرحله تفکر غیرفلسفی عبور کرد و با جدیت و پیوسته به سؤال‌های اساسی و بنیادی پرداخت (یعنی پرسش‌های اساسی و بنیادی را جدی گرفت و به دنبال یافتن پاسخ برآمد)، در حال تمرین «تفکر فلسفی» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) اگر کسی بخواهد تفکر فلسفی داشته باشد، ضرورتی ندارد که مسئله‌های عادی زندگی روزمره را کنار بگذارد، بلکه یک فرد باید علاوه بر این‌که به مسئله‌های عادی زندگی روزمره خود بپردازد و در آن‌ها تفکر کند، پرسش‌های اساسی و بنیادی را جدی بگیرد و به دنبال پاسخ آن‌ها برآید.

(۳) روبه‌رو شدن با هر مجهولی نمی‌تواند فرد را وارد حوزه تفکر فلسفی نماید. اگر مجهول ما مربوط به مسئله‌های اساسی و بنیادی در دو حوزه انسان و جهان باشد و فرد پرسش‌ها و مسئله‌های اساسی و بنیادی در دو حوزه انسان و جهان را جدی بگیرد و دنبال پاسخ آن‌ها برآید، آن‌گاه در حال تمرین تفکر فلسفی است.

(۴) صرف آموختن و بیان آرای فلاسفه نمی‌تواند فرد را به تفکر فلسفی وادارد.

۸۳ ۱

در مرحله سوم تفکر فلسفی که بعد از طرح پرسش‌های فلسفی صورت می‌گیرد، ما ابتدا به معلومات خود رجوع می‌کنیم، سپس در معلومات یا همان اندوخته‌های خود می‌اندیشیم و در نهایت، معلومات مناسب با سؤال را برمی‌گزینیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) تفکر در اندوخته‌ها زمانی است که ما به معلومات خود رجوع کنیم. پس رجوع به معلومات مقدم است بر تفکر در اندوخته‌ها.

(۳ و ۴) پس از تفکر در اندوخته‌هاست که معلومات مناسب با سؤال انتخاب می‌شوند. انتخاب معلومات مناسب با سؤال بدون تفکر در اندوخته‌ها ممکن نیست.

۸۴ ۴

بیت «برخیز و مخور غم جهان گذران/ بنشین و دمی به شادمانی گذران» با ابیات دیگر سؤال، متفاوت است. در این بیت، اشاره‌ای به فطرت ثانی نشده است، بلکه شاعر از ما می‌خواهد که به هنگام روبه‌رو شدن با مسئله‌های زندگی روزانه خویش، شادمان باشیم، وقتی که غم خوردن ما چیزی را تغییر نمی‌دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) در بیت «جمال یار ندارد نقاب و پرده ولی/ غبار ره بنشان تا نظر توانی کرد» غبار ره به چشم داشتن، کنایه از فطرت اول و دیدن جمال یار، کنایه از فطرت ثانی است. در این بیت، شاعر از انسان می‌خواهد که برای رسیدن به حقیقت باید از فطرت اول بگذرد و به فطرت ثانی برسد.

(۲) بیت «از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود/ به کجا می‌روم آخر نمایی وطنم» آدمی را به تفکر و اندیشه‌ورزی دعوت می‌کند و پرسشی بنیادی در مورد منشأ وجود انسان مبینی بر این‌که «انسان از کجا آمده، به کجا خواهد رفت و چرا آمده است» را بازگو می‌کند و او را به تفکر فلسفی یا همان فطرت ثانی سوق می‌دهد.

(۳) در بیت «تو کز سرای طبیعت نمی‌روی بیرون/ کجا به کوی طریقت گذر توانی کرد» سرای طبیعت، کنایه از فطرت اول و کوی طریقت، کنایه از فطرت ثانی است. در این بیت نیز شاعر از انسان می‌خواهد که برای رسیدن به حقیقت باید از فطرت اول بگذرد و به فطرت ثانی برسد.

۸۵ ۴

ملاصدرا، فیلسوف بزرگ اسلامی، مانند در فطرت اول را شایسته انسان نمی‌داند و از انسان‌ها می‌خواهد (خواسته ملاصدرا) که:

۱- بکوشند از فطرت اول عبور کنند. ۲- به فطرت ثانی که مرحله‌ای برتر و عالی‌تر است، برسند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) ملاصدرا مانند در فطرت اول را شایسته انسان نمی‌داند.

(۲) خواسته ملاصدرا این نیست که باید فطرت اول را کنار گذاشت و یا به فطرت ثانی اکتفا کرد. فطرت اول لازمه زندگی هر انسانی است.

(۳) تلاش جهت عبور از فطرت اول و رسیدن به فطرت ثانی، خواسته ملاصدرا از ما انسان‌ها است.

روان‌شناسی

۹۱ ۳ تنها در گزینه (۳) پاسخ اولیه و سنجیده‌ای به مسائل علمی داده شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) فرضیه نیست، زیرا عبارت «ممکن است» به کار رفته است.
 (۲) فرضیه نیست، زیرا کلمه «شاید» به کار رفته است.
 (۴) اصل یا قانون است، زیرا عبارت «تأیید شده است» آمده است و نشان‌دهنده یک اصل می‌باشد.

۹۲ ۱ شناسایی علل پیری زودرس ← تبیین

شرح ویژگی فرد خلاق ← توصیف

راهکار برای کاهش افسردگی ← کنترل

۹۳ ۳ اولین هدف علم روان‌شناسی ← توصیف

آخرین هدف علم روان‌شناسی ← کنترل

۹۴ ۳ متغیرهای قابل اندازه‌گیری (دارای آزمون):

سرزندگی تحصیلی - اعتماد به نفس - مستقل بودن

نکته: دانش‌آموزان، پایه دهم و شهر تهران ثبت هستند و قابلیت اندازه‌گیری ندارند.

۹۵ ۳ بررسی عبارت‌های نادرست:

- تعریف عملیاتی از متغیرها موجب سهولت در اندازه‌گیری می‌شود.

- تعریف بیان‌شده در عبارت دوم تعریف لغوی یا مفهومی هوش است، نه عملیاتی.

- یافته‌های به دست آمده از روش علمی، شخصی و خصوصی نیست.

۹۶ ۳ هر سه گزینه (۱)، (۲) و (۴) شناخت هستند زیرا قابل

مشاهده مستقیم نیستند و از نتایج آن‌ها قابل استنباط هستند، اما گزینه (۳) رفتار است زیرا قابل مشاهده مستقیم است.

۹۷ ۴ چنین تحقیقی از آن‌جا که با مسائل انسانی و اخلاقی مغایرت

دارد، امکان تکرارپذیری یافته‌ها و پژوهش در آن وجود ندارد؛ یعنی نمی‌توان والدین را مجبور به تبیبه بدنی کودکان نمود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱، ۲ و ۳ قابل انجام شدن هستند و ممکن می‌باشند.

۹۸ ۳ آخرین مفهوم در تعریف روش علمی (روشن‌سازی) موقعیت

نامعین است.

۹۹ ۲ فلاسفه‌ای مانند سقراط بیشتر از روش عقلی برای کسب

آگاهی بهره می‌گرفته‌اند.

فرضیه ضمن این‌که در پاسخ به سؤال علمی می‌آید، خود باعث طرح سؤال‌های دیگر هم می‌شود.

نظریه از مجموعه‌ای منسجم از فرضیه‌های تأییدشده یعنی اصول تشکیل شده است.

۱۰۰ ۲ هدف دوم ← تبیین ← بررسی و شناسایی علل ابتلا به وسواس

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) توصیف

(۳) پیش‌بینی

(۴) کنترل

۸۶ ۲ لفظ فلسفه ریشه یونانی دارد. این لفظ عربی‌شده کلمه «فیلسوفیا» به معنی دوستداری دانایی است. اما رفته‌رفته کلمه فیلسوف به مفهوم دانشمند ارتقا پیدا کرد و کلمه فلسفه نیز مترادف با دانش شد. در مقابل این واژه، کلمه «سوفیست» قرار داشت که در ابتدا به معنی دانشمند بود، اما بعدها کلمه سوفیست (دانشمند) به خاطر رفتار سوفیست‌ها، مفهوم اصلی خود را از دست داد و مفهوم مغالطه‌کار به خود گرفت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) به تدریج و با گذشت زمان، فلسفه از دوستداری دانایی به مطلق دانش و سپس به معنی دانش خاص دچار تحول معنایی شد.

(۲) واژه فیلسوفیا در زمان سقراط، به معنی دوستداری دانایی بود و سقراط نیز خود را دوستدار دانایی می‌نامید.

(۴) واژه فلسفه در آن زمان سقراط اختصاص به دانش خاص نداشت و همه دانش‌ها را شامل می‌شد. کسی که این واژه را بر سر زبان‌ها انداخت و عمومی کرد (نه ابداع کرد)، سقراط بود.

۸۷ ۳ فیلسوف درباره آن دسته از ویژگی‌های موجودات صحبت

می‌کند که مربوط به هستی و موجودیت آن‌هاست. به همین خاطر، مباحث فلسفی، پایه و اساس مباحث سایر علوم به شمار می‌آیند. از سوی دیگر؛ زندگی انسان با تفکر همراه است، زیرا تفکر، راه اصلی کسب علم و دانش است و در هنگام تفکر است که (چه تفکر فلسفی و چه تفکر غیرفلسفی)، انسان استدلال‌سازی می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱ و ۲) انسان در بسیاری از علوم از قبیل ریاضی، منطق، اخلاق و ... در رد یا تأیید گزاره یا نظریه‌ای، استدلال ارائه می‌کند. به طور کلی انسان چه فلسفی بیندیشد چه غیرفلسفی، می‌تواند استدلال‌سازی کند و لذا استدلال‌سازی مختص تفکر فلسفی نیست.

(۴) مباحث بنیادی (نه مباحث مهم) می‌توانند در زمره مباحث فلسفی قرار بگیرند و پایه مباحث سایر علوم به شمار آیند.

۸۸ ۲ فیلسوف درباره آن دسته از ویژگی‌های موجودات صحبت

می‌کند که مربوط به هستی و موجودیت آن‌هاست، و از آن‌جایی که کل هستی در ظرف تجربه و آزمایش انسان قرار نمی‌گیرد، بنابراین فیلسوف برای درک و کشف حقیقت فلسفی تنها از روش استدلال عقلی استفاده می‌کند.

۸۹ ۳ تعیین‌کننده روش هر علم، نیز موضوع است؛ یعنی موضوع

آن علم است که معین می‌کند ما از چه روشی می‌توانیم در این علم استفاده کنیم و از چه روشی نمی‌توانیم بهره ببریم.

۹۰ ۴ همان‌طور که در کتاب منطق پایه دهم آموخته‌ایم، برای

رسیدن به علم معمولاً از روش‌هایی چون تجربه و استقرا و نیز قیاس استفاده می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) در مسائل فلسفی که به اصل و اساس جهان و انسان مربوط هستند، نمی‌توان از حواس یا آزمایش بهره برد و یا از ابزاری مانند میکروسکوپ و تلسکوپ کمک گرفت.

(۲) فلسفه از جهت موضوع با سایر علوم فرق دارد؛ اما مسائل فلسفی، از جهت روش، مانند مسائل ریاضی هستند که استفاده از حواس و ابزار به حل آن‌ها کمک نمی‌کند و فقط با عملیات فکری و استدلالی باید به جواب مسئله‌ها دست یافت. بنابراین از جهت روش، فلسفه و ریاضی مشترک هستند.

(۳) در بسیاری از مسائل علمی مربوط به انسان در حوزه زیست‌شناسی، اقتصاد و جامعه‌شناسی از روش‌های تجربی استفاده می‌کنیم. هم‌چنین برخی از مسائل علمی مربوط به حوزه جهان و انسان از قبیل این‌که چرا هوا معمولاً در زمستان سرد می‌شود؟ یا چرا در اکثر کشورها طلاق افزایش یافته است؟ و ... نیز از طریق روش تجربی قابل درک و بررسی هستند.